

SOS

ANIMALES

DALES

UNA OPORTUNIDAD

ADOPCIÓ O COMPRA D'UN GOS?

GISELA MAGDALENO ROYO

MARTA MARTINEZ LUNA

DEONTOLOGIA VETERINÀRIA, CURS
2010-11

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

*La grandeza de una nación
y su progreso moral
pueden medirse
por el trato que reciben sus animales*
Gandhi

*La verdadera prueba moral de la humanidad
prueba tan radical como profunda que escapa a nuestra mirada
probablemente es la de las relaciones con aquéllos que se encuentran a nuestra
merced: los animales*
Milan Kundera

INDEX

1. Introducció.....	5
1.1. El gos a la societat actual.....	6
2. Llei de benestar animal	8
2.1. Situació legislativa de protecció animal.....	8
2.2. Penalització per abandonament i/o maltractament animal	11
3. Identificació i cens dels gossos.....	14
3.1. Normativa d'identificació d'animals de companyia	14
3.2. Infraccions i sancions.....	16
3.3. Identificació electrònica en animals de companyia	16
3.3.1. Breu història de la identificació electrònica.....	17
3.4. Identificació electrònica a gossos.....	19
3.5. Arxiu d'Identificació d'Animals de Companyia (AIAC).....	19
3.6. Cens d'animals de companyia	20
4. Adopció.....	21
4.1. Marc legal de l'adopció.....	21
4.2. Animals per adopció (CAAC: Centre Adopció Animals de Companyia)	22
4.3. Protocol d'adopció.....	23
4.4. Motius d'abandonament.....	26
4.5. Beneficis de l'adopció.....	28
5. Compra d'animals de companyia.....	30
5.1. Marc legal de botigues d'animals de companyia i criadors.....	30
5.2. Història de la classificació de les races	39
5.3. Concepte de raça, grup, varietat i estàndard	44
5.4. Pedigrí.....	46

5.4.1. Requisits per tal d'obtenir un pedigrí a Espanya	48
5.4.2. Motius de la compra d'una raça pura	50
5.5. Preferències de compra.....	51
5.6. El gos del futur	52
6. Enquestes.....	53
6.1. Resultats de les enquestes sobre l'adopció o compra d'un gos.....	53
6.2. Comentaris de les enquestes.....	59
7. Conclusions	61
8. Bibliografia.....	68
9. Annexes	71

1. INTRODUCCIÓ

El gos, el “millor amic de l’home”, és el títol que ha rebut merescudament el gos al llarg dels anys i no sense cap raó. Va ser un dels primers animals a domesticar-se i el primer que es va guanyar un lloc a la nostra llar amb el títol d’animal de companyia. Aquesta és la paraula: companyia; molta gent diu que ens entenen i escolten, però el que és ben cert, és que des de temps immemorials el gos s’ha mantingut com a eina, company i amic de l’home.

Els gossos han estat els únics que s’han adaptat perfectament a la nostra manera de ser i de viure, i l’home els ha domesticat per ocupar un lloc a la societat actual fins al punt que ens hem fet imprescindibles per al ells i és aquí on està el principal problema. Què és un gos sense un amo?, hem aconseguit que un gos sense un amo no sigui res. Fins fa relativament poc temps la societat no havia evolucionat prou com per fer-se aquestes preguntes, els gossos s’empraven com a eines i la nostra societat no estava prou evolucionada com per a plantejar-se el que li estàvem fent al nostre “millor amic”. Però aquesta visió ha canviat, poc o poc, generació a generació les persones han anat desenvolupant l’empatia cap a ells i han sortit lleis que els protegeixen, i grups que els defensen, però per desgràcia encara no n’hi ha prou.

Com a autores del treball, vam decidir focalitzar la temàtica del treball en l’espècie canina, perquè és amb la que estem més familiaritzades i perquè és una de les espècies amb la qual ens agradaria treballar en el nostre futur professional i de la qual ens interessa més saber-ne.

La principal finalitat del treball, ha estat fer un resum breu, sobre tot el que envolta al gos en la societat actual i principalment abordar una de les temàtiques més controvertides sobre els gossos actualment: què és millor la compra o l’adopció d’un gos, i quines són les legislacions que ho regulen.

S'ha dut a terme una recerca d'informació objectiva per tal de poder realitzar les conclusions amb coneixements sobre el tema. També s'ha reunit informació mitjançant enquestes, amb les quals volíem contrastar aquesta informació amb la gent del nostre entorn i saber què en pensaven. Hem prescindit de la opinió d'experts així com d'enviar les enquestes a companys veterinaris, degut a que el nostre treball enfoca el gos com a animal de companyia, i no com a pacient o com a feina i ens interessava conèixer la opinió de gent que no tingués un treball relacionat amb els animals.

Hem fet que els gossos no siguin res sense les persones, però nosaltres ens preguntem com haguessin evolucionat les persones sense els gossos?

1.1. El gos a la societat actual

RETIRADA LA CUSTODIA DE UN PERRO MALTRATADO POR PRIMERA VEZ EN ESPAÑA

EL CUIDADOR YA HABÍA SIDO CONDENADO HACE DOS AÑOS A UNA MULTA DE 720 EUROS. ELPAÍS.COM - MADRID - 28/12/2009

UN JUEZ MULTA A UNA MUJER QUE ABANDONÓ A SU PERRA

LA AUDIENCIA PROVINCIAL DE SEGOVIA HA CONDENADO A UNA MUJER, S. R. D., AL PAGO DE UNA MULTA -UNA CUOTA DIARIA DE SEIS EUROS DURANTE 15 DÍAS- POR DEJAR EN SITUACIÓN DE ABANDONO Y DESAMPARO A SU PERRA NENA, UN CRUCE DE CANICHE DE CUATRO AÑOS, QUE FUE ENCONTRADA POR UNOS VECINOS DE LA URBANIZACIÓN SEGOVIANA DE LOS ÁNGELES DE SAN RAFAEL CON QUEMADURAS EN EL 70% DE SU CUERPO. ELPAÍS.COM - SEGOVIA - 26/03/2007

CADENA PERPETUA POR MATAR A SU PERRO

UN HOMBRE PASARÁ TODA SU VIDA EN PRISIÓN TRAS SER HALLADO CULPABLE EN EE UU DE DECAPITAR A SU MASCOTA. ELPAÍS.COM -JAVIER DEL PINO - WASHINGTON - 07/06/2004

BCN PIDE QUE LOS ANIMALES PUEDAN IR EN METRO Y BUS

EL AJUNTAMENT DE BARCELONA PEDIRÁ A LA ENTITAT METROPOLITANA DEL TRANSPORT QUE ESTABLEZCA UNA NORMATIVA PARA QUE LOS ANIMALES DE COMPAÑÍA PUEDAN ACCEDER ALA RED DE METRO Y AUTOBÚS EN ESPACIOS "DEBIDAMENTE DELIMITADOS". ASÍ LO ACORDARON AYER TODOS LOS GRUPOS MUNICIPALES -CON LA EXCEPECIÓN DEL PP, QUE SE ABSTUVOEN LA COMISSIÓ DE SEGURETAT I MOBILITAT.ADN.COM – BARCELONA- 03/12/2010

LA CRUELDAD CON LOS ANIMALES, UN SIGNO DE ALARMA PSIQUIÁTRICA

LOS ACTOS DE CRUELDAD REPETIDOS CONTRA ANIMALES SUELEN SER SEÑAL DE TRASTORNO ASOCIAL. ELMUNDO.ES - CRISTINA DE MARTOS – MADRID- 03/07/2010

Cada vegada més la societat té en compte els animals de companyia i la llei actua contra aquells que els maltracten, però no només això, la retirada de les botigues d'animals de les Rambles o la nova normativa que permet l'accés d'animals de companyia al metro són indicis de que la nostra civilització esta canviant cap a una civilització amb molta més consciència animalista, és a dir, vers una societat millor.

2. LLEI DE BENESTAR ANIMAL

2.1. Situació legislativa de la protecció animal

▪ Unió Europea

A nivell internacional, hi ha la *Declaració universal dels drets dels animals*, la qual va ser proclamada a Londres el 15 d'octubre de 1978, va ser aprovada per l'Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura (UNESCO), i posteriorment per l'Organització de les Nacions Unides (ONU).

Aquesta declaració proclama:

Article 1:

- Tots els animals neixen iguals davant la vida i tenen el mateix dret a l'existència.

Article 2:

- Tot animal té dret al respecte.
- L'ésser humà, com espècie animal, no té dret d'exterminar o a explotar altres animals, ni violar aquest dret. L'ésser humà té l'obligació de posar els seus coneixements al servei dels animals.
- Tots els animals tenen dret a l'atenció, a ser cuidats i a la protecció per part de l'ésser humà.

Article 3:

- Cap animal serà sotmès a mals tractaments i es prohibeixen els actes cruels envers els animals.
- En cas que la mort de l'animal sigui necessària, aquesta ha de ser instantània, sense dolor i no ha de generar angoixa.

Article 4:

- S'estableix el dret a la llibertat dels animals salvatges i el dret dels domèstics a viure i créixer al ritme i en les condicions pròpies de la seva espècie, i a viure en el seu medi natural, ja sigui terrestre, aeri o aquàtic, a reproduir-se i a poder complir el seu cicle natural de vida.

- Tota privació de llibertat, encara que sigui amb finalitats educatives, és contrària a aquest dret.

Article 5:

- Tot animal que pertanyi a una espècie que visqui tradicionalment en l'entorn humà, té dret a viure i créixer al ritme i en les condicions de vida i de llibertat que són pròpies de la seva espècie.

Article 6:

- Tot animal que l'home hagi acollit com a company té dret que la duració de la seva vida sigui conforma a la seva longevitat natural.
- L'abandonament d'un animal és un acte de crueltat i degradant.

Article 7:

- Tot animal de treball té dret a gaudir d'un límit en el temps i la intensitat del seu treball i a una alimentació adequada i al repòs.

Article 8:

- Es condemna tota experimentació científica amb animals que impliqui un patiment, tant físic com psicològic, puix que el patiment és totalment incompatible amb els drets de l'animal, ja es tracti d'experiments mèdics, científics, comercials o de qualsevol naturalesa.
- Han de ser utilitzades i desenvolupades tècniques alternatives a l'experimentació animal.

Article 9:

- Quan un animal és criat per a l'alimentació, ha de ser nodrit, allotjat, transportat i sacrificat sense que res no li produeixi ansietat o dolor.

Article 10:

- Cap animal ha de ser explotat per divertiment de l'ésser humà.
- Es prohibeixen els espectacles i exhibicions incompatibles amb la dignitat de l'animal.

Article 11:

- Tot acte que provoqui la mort innecessària d'un animal és un crim contra la vida, és a dir un biocidi.

Article 12:

- Tot acte que provoqui la mort d'un gran nombre d'animals salvatges és un genocidi, és a dir , un crim contra l'espècie.
- La contaminació i la destrucció de l'ambient natural conduiran cap al genocidi.

Article 13:

- Un animal mort ha de ser tractat amb respecte.
- Les escenes de violència en què els animals són víctimes han de ser prohibides en el cinema i la TV, a no ser que serveixin per mostrar els atemptats contra els drets dels animals.

Article 14:

- Els organismes de protecció i salvaguarda dels animals han de ser representats a nivell governamental.
- Els drets de l'animal han de ser defensats per la llei com ho són els drets dels humans.

- Situació legislativa a nivell nacional

Segons l'article 148 de la Constitució Espanyola, el govern central de l'estat espanyol dóna les competències a cada comunitat autònoma de la regulació pel que fa referència a protecció i benestar dels animals de companyia.

- Situació legislativa pel que fa a l'àmbit autonòmic

Pel que fa a la resta de comunitats autònomes, com ja s'ha esmentat anteriorment, l'Estat dóna les competències pel a la regulació de les lleis de protecció animal.

A continuació, es cita cronològicament la legislació publicada sobre la Protecció dels animals a Catalunya:

- 18/3/1988 (DOGC 967): Llei 3/1988, de 04-03-1988, de protecció d'animals.
- 30/12/1988 (DOGC 1087): ORDRE de 28 de novembre de 1988, de creació del Registre de nuclis zoològics de Catalunya.
- 30/9/1994 (DOGC 1954): DECRET 243/1994, de 13 de setembre, pel qual s'estableixen els requisits que han de complir els centres de recollida d'animals de companyia abandonats.

- 1/2/1999 (DOGC 2817): DECRET 6/1999, de 26 de gener, pel qual s'estableixen les condicions de manteniment dels animals de companyia.
- 4/4/1999 (DOGC 2798): DECRET 328/1998, de 24 de desembre, pel qual es regula la identificació i el Registre general d'animals de companyia.
- 16/7/2003 (DOGC 3926): LLEI 22/2003, de 4 de juliol, de protecció dels animals. Modificat/ada per LLEI 12/2006, del 27 de juliol, de mesures en matèria de medi ambient i de modificació de les lleis 3/1988 i 22/2003, relatives a la protecció dels animals, de la Llei 12/1985, d'espais naturals, de la Llei 9/1995, de l'accés motoritzat al medi natural, i de la Llei 4/2004, relativa al procés d'adequació de les activitats d'incidència ambiental.
- 3/8/2006 (DOGC 4690): LLEI 12/2006, del 27 de juliol, de mesures en matèria de medi ambient i de modificació de les lleis 3/1988 i 22/2003, relatives a la protecció dels animals, de la Llei 12/1985, d'espais naturals, de la Llei 9/1995, de l'accés motoritzat al medi natural, i de la Llei 4/2004, relativa al procés d'adequació de les activitats d'incidència ambiental.
- 17/4/2008 (DOGC 5113): Decret Legislatiu 2/2008, de 15 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de protecció dels animals.

2.2. Penalització per abandonament i/o maltractament animal

Segons el Codi Penal Espanyol aprovat mitjançant la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre (BOE núm. 283, de 26 de novembre de 2003), i posteriorment modificada estableix com a delictes el maltractament dels animals domèstics (article 337), mantenint com a falta únicament per als supòsits lleus (article 632). Així mateix, s'introdueix com a falta l'abandonament d'animals (article 631).

Article 337¹

El qui per qualsevol mitjà o procediment maltracti injustificadament a un animal

¹ El passat 22 de Desembre del 2010, va entrar en vigor la reforma del Codi Penal Espanyol en la qual es perfecciona tècnicament l'article 337, eliminant el requisit del acarnissament, que dificultava de manera notable l'aplicació del precepte, a fi de dotar d'una major protecció als animals domèstics o amansits davant els maltractaments que ocasionin la seva mort o menyscabin greument la seva salut.

domèstic o amansit, causant-li la mort o lesions que menyscabin greument la seva salut ha de ser castigat amb la pena de tres mesos a un any de presó i inhabilitació especial d'un a tres anys per l'exercici de professió, ofici o comerç que tingui relació amb els animals.

Article 631

1. Els amos o encarregats de la custòdia d'animals ferotges o danyosos que els deixen solts o en condicions de causar mal han de ser castigats amb la pena de multa de 20 a 30 dies.
2. Els qui abandonin un animal domèstic en condicions en que pugui perillar la seva vida o la seva integritat han de ser castigats amb la pena de multa de 10 a 30 dies.

Article 632

2. Els qui maltracten cruelment als animals domèstics o qualssevol altres en espectacles no autoritzats legalment sense incórrer en els casos que preveu l'article 337 han de ser castigats amb la pena de multa de 20 a 60 dies o treballs en benefici de la comunitat de 20 a 30 dies .

A Barcelona, existeix una normativa municipal, la *Ordenança sobre la protecció, la tinença i la venda d'animals*, aprovada pel Consell Plenari el 22 de desembre de 2003, la qual estableix que:

- Està prohibit l'abandó dels animals. Fer-ho pot ser considerat com una infracció molt greu en matèria de tinença d'animals i pot ser sancionat amb una multa entre 401 € i 20.000 €. (art. 10, art. 48 i art. 49).
- Maltractar, agredir o afectar físicament o psicològicament els animals, mantenir els animals en instal·lacions indegudes des del punt higienicosanitari, de benestar i de seguretat de l'animal i no facilitar als animals l'alimentació suficient i equilibrada per mantenir uns bons nivells de nutrició i salut. (art. 10).
- Les persones propietàries i posseïdores d'animals domèstics han de mantenir-los en bones condicions higienicosanitàries, de benestar i de seguretat de l'animal i de les persones (art. 15 i 16).

- La tinença d'animals de companyia està autoritzada en domicilis particulars sempre que es compleixin les condicions de manteniment higienicosanitàries, de benestar i de seguretat per l'animal i per les persones. (art. 17-1).
- La cria d'animals domèstics en domicilis particulars ha de complir obligatòriament unes condicions de manteniment higienicosanitàries, de benestar i de seguretat per l'animal i per les persones. Si aquesta cria es realitza en més d'una ocasió, serà considerada com a centre de cria i, per tant, haurà de complir els requisits d'aquests centres. (art. 17-2).
- Les persones propietàries o posseïdores d'animals de companyia estan obligades a identificar-los electrònicament amb un microxip homologat de forma indeleble i a proveir-se del document sanitari, de forma prèvia a la inscripció en el Registre censal municipal. També és obligatori inscriure'ls en el Registre censal municipal, dins del termini de trenta dies des de la data de naixement, d'adquisició, canvi de residència de l'animal o trasllat temporal per un període superior a tres mesos al terme municipal de Barcelona. (art. 18).
- S'ha d'evitar que els animals causin danys o embrutin els espais públics i les façanes dels edificis. (art. 23-1)
- A les vies públiques, els animals han d'anar lligats per mitjà d'un collar i una corretja o cadena, que no ocasionin lesions a l'animal, llevat si aquest resta sempre al costat del seu amo o conductor, sota el seu control visual i està educat per respondre a les seves ordres verbals. També han de portar el document identificatiu i una placa identificativa o qualsevol altre mitjà adaptat al collar de l'animal on hi consti el nom de l'animal i les dades del propietari o posseïdor. (art. 24-2).
- Es permet el trasllat d'animals de companyia mitjançant transport públic sempre que el seu volum permeti el trasllat en transportins, i amb la documentació que correspongui. Els gossos pigall i de seguretat poden circular lliurement en transports públics sempre i quan vagin acompanyats del seu propietari o agent. (art. 26-1 i art. 3).

- Són prohibides les deposicions i les miccions d'animals domèstics en els parcs infantils o jardins d'ús per part dels infants. També està prohibit deixar les deposicions fecals dels gossos a la via pública (art. 23-1).

3. IDENTIFICACIÓ I CENS DELS GOSSOS

La nova Llei de Protecció dels Animals 22/2003, de 4 de juliol, incideix en l'obligació d'identificar i censar els animals de companyia. La identificació es pot comparar al DNI que tenim tots els ciutadans i el registre censal a padró municipal d'habitants de cada municipi. La identificació mitjançant un microxip homologat dels gossos i gats és una obligació de tots els propietaris d'animals de companyia per motius de protecció i seguretat. Una vegada identificats els animals, els propietaris de gossos i gats els han de censar a l'ajuntament del municipi de residència habitual en un termini màxim de 30 dies de la data del naixement, adquisició o canvi de residència.

3.1. Normativa d'identificació d'animals de companyia

A Espanya no existeix una llei comú i única per totes les Comunitats Autònomes, de manera que tampoc existeix una base de dades o registre generalitzat. A nivell de Catalunya la llei que regula la identificació de gossos i gats és la següent:

- Decret 328/1998, del 24 de Desembre, pel que es regula la identificació i el Registre general dels animals de companyia. (Diari oficial de la Generalitat de Catalunya, núm. 2798, del 4.1.1999).

La legislació vigent afecta als posseïdors de gats (*Felis catus*) i gossos (*Canis familiaris*), els quals han de proveir els seus animals amb algun dels sistemes d'identificació establerts a les disposicions legals, dins els tres mesos següents a la data de naixement de l'animal o a la de la seva adquisició. La identificació dels animals de companyia constituirà un requisit previ i obligatori per realitzar qualsevol transacció de l'animal i haurà de figurar a qualsevol document oficial referent a l'animal.

El marcatge dels animals de companyia es realitzarà obligatòriament per un dels sistemes següents, que s'adaptaran en tot cas a la normativa de la Unió Europea:

a) Tatuatge a la pell a la cara interna del pavelló auricular o en qualsevol de les cuixes del darrera, a nivell de l'engonal, mitjançant dermògraf o un altre sistema que assegurí el caràcter indeleble del tatuatge.

b) Implantació d'un *transponder* a la banda esquerra del coll de l'animal a la banda esquerra del coll de l'animal, o en cas de estar justificat s'implantarà a la zona de la creu, entre les dues espatlles, i es farà constar expressament el lloc en què s'ha implantat. A més, el *transponder* ha d'estar dotat d'un sistema antimigratori i d'un recobriment biològicament compatible.

El marcatge dels animals de companyia ha de ser realitzat en condicions d'asèpsia per personal qualificat que pertanyi a una entitat reconeguda pel Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, i la persona o entitat responsable del marcatge de l'animal ha de lliurar al posseïdor de l'animal un document acreditatiu d'aquest fet on han de constar, almenys, les dades següents:

- El sistema d'identificació utilitzat i el lloc on s'ha aplicat.
- El codi d'identificació.
- Les dades de la persona o l'entitat que realitza aquest marcatge.
- L'espècie animal, raça i sexe.
- La data de naixement de l'animal.

La gestió dels sistemes d'identificació podrà ser realitzada per entitats que hagin estat reconegudes oficialment pel Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, les quals

controlaran l'assignació del codi, l'aplicació del tatuatge o transponder i l'arxiu de les dades, de forma que es garanteixi la seva fiabilitat i confidencialitat.

Aquestes entitats autoritzades, hauran de facilitar al Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca tota la informació que se'ls requereixi relacionada amb la identificació dels animals de companyia i que figuri en els corresponents arxius de dades.

Seràn vàlides les identificacions dels animals que provenguin de fora de Catalunya, sempre que s'ajustin als requeriments legals esmentats.

3.2. Infraccions i sancions:

Són considerades infraccions lleus:

- Posseir un gos o un gat no inscrit al registre censal.
- No identificar correctament els gats i gossos d'acord amb el reglament o no complir els requisits establerts per la normativa relacionada amb aquesta identificació.

Són considerades infraccions greus:

- Anular el sistema d'identificació sense prescripció ni control veterinari.
- No entregar la documentació exigida en qualsevol transacció d'animals.

Les infraccions seran sancionades d'acord amb el que estableix la Llei 22/2003, del 4 de Juliol, de protecció dels animals, es a dir de 100 euros fins 400 euros les lleus; de 401 euros fins 2.000 euros les greus y de 2.001 euros fins 20.000 euros les molt greus.

3.3. Identificació electrònica en animals de companyia

El sistema d'identificació electrònica dels animals de companyia, principalment gats i gossos (gossos, gats i fures) té diferents objectius. D'una banda permet demostrar al propietari que l'animal és legalment seu, facilita la recuperació de l'animal en cas de pèrdua o robatori, i assegura l'autenticitat dels certificats de salut, així com els

registres genealògics, gràcies a la inviolabilitat del sistema. També permet a les autoritats sanitàries establir un control sanitari dels animals i, d'aquesta manera pot millorar l'eficàcia dels programes de lluita i eradicació enfront possibles zoonosis i altres malalties. D'altra banda, evita l'abandonament a través de les sancions que imposa la legislació a la persona que realitza aquest acte i que figura com a propietari al registre d'identificació. Aquest sistema relaciona directament al propietari amb l'animal i permet delimitar les seves responsabilitats.

3.3.1. Breu història de la identificació electrònica

La identificació electrònica animal neix als anys 70 per tal de millorar les explotacions de bestiar vacu. A principis dels anys 70 es van iniciar els primeres estudis per a l'aplicació de la identificació electrònica animal a Europa i EEUU. L'any 1971 el servei veterinari de l'*Animal and Plant Health Inspection Service* (USDA, APHIS, VS), a EEUU, va instar al equip de *Los Alamos Scientific Laboratory* a desenvolupar un sistema d'identificació animal que complís una sèrie de requisits:

- Funcionament passiu, és a dir, sense bateries.
- Activació remota que permetés la lectura a distància sense immobilitzar l'animal.
- Possibilitat d'identificació dels animals de forma individual i inequívoca.
- Possibilitat de connexió a un ordinador.
- Llarga vida i baix cost.

El 1973 van aconseguir desenvolupar un prototip que complia tots els requisits, anomenat *Transponder (TP)* que era d'aplicació directa sota la pell dels animals amb capacitat per a transmetre informació referent al codi d'identificació i a la temperatura corporal de l'animal corresponent. Mesurava aproximadament uns 10 cm de llarg i es trobava encapsulat en silicona biocompatible i una vegada situat a la regió de la creu podia rebre la energia de qualsevol unitat de lectura situada a un radi de 3 metre en forma de ones de radio a 915 MHz de freqüència. L'energia rebuda generava prou voltatge com per activar el circuit intern i generar una resposta que posteriorment era

filtrada i descodificada en la temperatura i la identificació de l'animal per part de la unitat de lectura.

En canvi a Europa va ser l'*Institute of Agricultural Engineering (IMAG)* junt amb el *Technical and Physical Engineering Research Service (TFDL)* els qui van desenvolupar a Holanda en 1974 un sistema d'alimentació individual per a vaques lleteres basat en la identificació automàtica per modulació del codi pulsàtil. El sistema estava format per un petit transmissor també passiu situat al collar dels animals que rebia energia electromagnètica a través d'una unitat de lectura que es trobava sota la menjadora i connectada alhora a un processador.

Els principals inconvenients d'aquests primers sistemes d'identificació electrònica eren la seva gran mida (dificultat d'implantació), la necessitat de grans bateries, les interferències, la limitació en el nombre de codis d'identificació i que produïen molts errors de lectura. Per sort des d'aleshores la tecnologia ha evolucionat permetent la miniaturització dels dispositius i el seu funcionament sense bateries.

A Espanya, no va ser fins als anys 1998 i 2001 que no es començar a participar a nivell comunitari en el projecte IDEA (*Identification Des Animaux*). Van crear a nivell estatal el *Comitè Espanyol d'Identificació Electrònica Animal (CEIEA)* i la normalització dels dispositius mitjançant la constitució d'un grup de treball sobre la identificació electrònica animal (AENOR). D'aquest grup neix la primera norma (UNE 68402) que fixa les condicions que han de reunir els dispositius i equips utilitzats en aquest àmbit. El 2003 es va començar a utilitzar com a sistema d'identificació oficial.

Pel que fa als animals de companyia, que és el cas que ens ocupa, des dels anys 80 i fins fa pocs anys, l'únic sistema utilitzat per a la identificació de gossos era el tatuatge. A l'any 2004 encara sis comunitats autònomes no havien establert l'ús del microxip com a sistema d'identificació: Aragó, Castella i Lleó, Extremadura, Castella la Manxa, Galícia i la comunitat Murciana. Actualment, en totes les comunitats és obligatòria la identificació de tots els gossos, amb excepció de Múrcia on encara està en estudi.

3.4. Identificació electrònica a gossos

El microxip injectable és un circuit reduït, que presenta un disseny sofisticat, mesura aproximadament la mateixa mida que un gra d'arròs (11,2 mm de llarg i 1,2 mm de circumferència) i permet el seu pas a través d'una agulla per ser implantat a l'organisme de qualsevol espècie. La memòria d'un microxip permet

emmagatzemar un nombre format per nou dígits i quatre lletres, els quals combinats entre sí ofereixen 70 trilions de possibilitats.

Aquesta característica en conjunt amb la norma de fabricació fa que cada microxip sigui únic i no tingui duplicitat. El circuit interior es troba encapsulat per un cristall biocompatible i recobert per una fina capa de Aralyne (un compost similar al Làtex que s'empra en la fabricació de pròtesis), per tal de que no produeixi resposta de rebuig a l'organisme. Un cop injectat sota la pell, el mateix organisme encapsula el microxip i el fixa al lloc d'implantació. És radioopac i inalterable. S'estima que la vida útil d'aquest dispositiu és d'uns 75 anys.

L'altre component del sistema de identificació electrònica és el lector de microxips, el qual permet llegir la el número d'identificació. El lector utilitza un emissor d'ones de radiofreqüència baixa les quals indueixen al microxip a activar-se i a retransmetre el senyal. Aquest senyal és recollit pel mateix lector el qual la descodifica i la converteix en el número corresponent.

3.5. Arxiu d'Identificació d'Animals de Companyia (AIAC)

L'AIAC és una de les moltes bases de dades que registren les identificacions efectuades amb el microxip. Va ser creat pel *Consell de Col·legis de Veterinaris de Catalunya* com a un més dels serveis a

oferir a la professió veterinària i, per tant, també als ciutadans propietaris d'animals de companyia, per tal de facilitar la localització d'aquests en cas de pèrdua.

A la Base de Dades de l'AIAC es registren la majoria de les identificacions efectuades mitjançant "microxip" als animals de companyia domiciliats a Catalunya.

L'esmentada base de dades està degudament registrada a la "Agencia de Protección de Datos", i compleix les mesures de seguretat establertes per la L.O.R.T.A.D.

Únicament són acceptats per l'AIAC els microxips que s'adaptin a les normatives ISO 11.784 i 11.785².

Es lliura al propietari de l'animal una còpia del document acreditatiu de la identificació, en el que hi consten totes les dades que es detallen en l'article 4.2 del Decret 328/1998, ja esmentat. Un cop s'implanta el microxip i s'omplen els documents, el veterinari és responsable d'enviar a l'AIAC el full corresponent, donant-se així l'alta a la base de dades. Com a acreditació d'aquesta alta, el propietari rebrà passat un temps una targeta identificativa de la propietat de l'animal. Si es produeix la pèrdua o robatori de l'animal, el propietari, o en el seu lloc el veterinari, ho haurà de notificar a l'arxiu i en cas de localització de l'animal extraviat, el personal de l'Arxiu serà qui es posarà en contacte telefònic amb el seu propietari.

3.6. Cens d'animals de companyia

Els ajuntaments han de disposar d'un registre censal d'animals de companyia, i els posseïdors d'animals domèstics estan obligats per llei a inscriure els seus animals al registre censal del municipi de residència habitual de l'animal.

² ISO 11784 i 11785 són normatives internacionals que regulen la identificació per radiofreqüència (RFID) dels animals. ISO 11784 especifica la estructura del número d'identificació i ISO 11785 especifica les característiques dels protocols de transmissió entre el *transponder* i el Lector. Aquestes normes van actualitzar-se i ampliar-se amb la norma ISO 14223 que regula els *Transponders* moderns.

La inscripció dels animals de companyia al registre censal del municipi es realitzarà dins del termini de tres mesos comptats a partir de la data de naixement, d'adquisició o de canvi de residència de l'animal. Els propietaris o posseïdors d'animals domèstics de companyia estan obligats a notificar a l'ajuntament en el qual estigui censat l'animal, en el termini de dos mesos, la baixa, la cessió o el canvi de residència de l'animal, el canvi en el sistema o codi d'identificació, així com qualsevol altra modificació de les dades que figurin en el cens corresponent.

4. ADOPCIÓ

4.1. Marc legal de l'adopció

L'article 18 del DECRET LEGISLATIU 2/2008, cita els requeriments d'acolliment d'animals de companyia que han de complir els centres de recollida d'animals abandonats o perduts:

- Els animals han de ser identificats prèviament a l'acolliment. (article 15 del decret legislatiu 2/2008)
- Els animals han de ser desparasitats, vacunats i esterilitzats d'acord amb el que preveu l'article 11.3, per garantir-ne unes condicions sanitàries correctes.
- Cada centre ha de dur el llibre de registre esmentat en l'article 21.b) amb les dades de cada animal que hi ingressa, de les circumstàncies de captura, trobada o lliurament, de la persona que n'ha estat propietària, si és coneguda, i també les dades de l'animal. L'especificació de les dades que han de constar en el Registre s'ha d'establir per via reglamentària.

Els centres de recollida d'animals abandonats han de disposar de les corresponents mesures de seguretat a fi de garantir la integritat física i psíquica dels animals, evitar-ne la fugida i limitar el nombre d'animals que convisquin en grups per evitar baralles i la propagació de malalties infectocontagioses.

El control dels requisits previstos en aquest apartat correspon als ajuntaments tant en els centres propis com en els centres concertats (Article 16 del DECRET LEGISLATIU 2/2008).

A més a més, qualsevol centre de recollida d'animals com a nucli zoològic³ que és, també a de complir els requisits citats a l'article 21:

- Inscriure's en el Registre de nuclis zoològics del departament competent en matèria de medi ambient.
- Disposar de les condicions higienicosanitàries i de benestar adequades a les necessitats dels animals, en els termes establerts per la normativa vigent. En especial, han de tenir instal·lacions adequades per evitar el contagi en els casos de malaltia, o per tenir-los, si escau, en períodes de quarantena.
- Disposar d'un servei veterinari, encarregat de vetllar per la salut i el benestar dels animals.

Segons l'article 43 les persones titulars de nuclis zoològics han de permetre a les autoritats competents les inspeccions i facilitar-los la documentació exigible. Així com l'accés a totes les dependències relacionades amb els animals, i l'ajuda sol·licitada per tal de poder desenvolupar les seves funcions (ordre 28/07/1980).

4.2. Animals per adopció (CAAC: CENTRE ADOPCIÓ D'ANIMALS DE COMPANYIA)

- Segons l'article 17 del Decret Legislatiu 2/2008, els animals per a poder ser adoptats haver superat el període legalment establert d'estada al Centre des del seu ingrés sense haver estat recollits pel seu propietari (període mínim de 20 dies).

³ El **DECRET LEGISLATIU 2/2008**, defineix com a Nucli zoològic les agrupacions zoològiques per a l'exhibició d'animals, les instal·lacions per al manteniment d'animals de companyia, els establiments de venda i els centres de cria d'animals, els centres de recollida d'animals, el domicili dels particulars on es fan vendes o altres transaccions amb animals i els de característiques similars que es determinin per via reglamentària. En queden excloses les instal·lacions que allotgen animals que es crien per a la producció de carn, de pell o d'algun altre producte útil per a l'ésser humà, els animals de càrrega i els que treballen en l'agricultura.

- El servei veterinari ha d'haver-los realitzat un reconeixement mèdic i avaluació de les característiques comportamentals. Els animals que presentin qualsevol de les característiques següents no podran passar al programa d'adopció:
 - Estat general deteriorat, lesions o presència de patologia identificable.
 - Que estigui ensinistrat per a l'atac o la defensa.
 - Presència de senyals de baralles freqüents.
 - Manifestació de comportament agressiu o que pugui ser considerat perillós per a les persones o altres animals.
- Malgrat això, els animals malalts que siguin sol·licitats per algun adoptant es podran donar en adopció, sempre i quan els sol·licitants, previ assessorament facultatiu, es comprometin fefaentment a fer-se càrrec de les seves cures i signin el Consentiment d'Alta Voluntària.
- L'animal es lliurarà en les següents condicions:
 - Desparasitat interna i externament
 - Vacunat segons protocol de profilaxi establert legalment
 - Esterilitzat
 - Identificat amb microxip
 - Negatiu a les proves de leishmaniosi
 - Lliure de malaltia segons revisió pel servei veterinari (al contracte d'adopció s'inclou clàusula de garantia de 21 dies per aparició de malaltia en aquest període)

4.3. Protocol adopció

Tant pel que fa a l'adopció com a la acollida d'animals de companyia, s'estableixen els compromisos als que s'obliga la persona sol·licitant, tant pel que fa a les atencions i benestar de l'animal, com al compliment de la normativa vigent en matèria de tinença d'animals de companyia.

A continuació s'esmenten una sèrie de requisits i compromisos que han de complir els/les sol·licitants per a poder procedir a l'adopció d'un animal:

- Tenir més de 18 anys.
- Acreditar un domicili estable.
- Mostrar capacitat de portar a terme una tinença responsable i garantir la cura de l'animal.
 - Per tal de procurar una adopció responsable, el sol·licitant omplirà un Qüestionari d'Adopció Informada juntament amb el cuidador, qüestionari que comprèn una sèrie de preguntes sobre l'entorn i les condicions del futur hàbitat de l'animal, per a procurar la màxima adequació i idoneïtat, i per a detectar possibles causes de contraindicació de l'adopció.
- Entendre, acceptar i signar el contracte d'adopció en totes les seves clàusules. En concret:
 - Compromís per escrit d'esterilització de l'animal, si aquest es lliura sense estar-ho, en el termini i manera exposats anteriorment.
 - Compromís d'inscripció de l'animal al cens municipal corresponent i a remetre'n el resguard d'haver-ho fet en el termini d'un mes des del lliurament de l'animal.
- En el cas d'adopció d'un gos classificat legalment com a potencialment perillós, acreditar la possessió de la preceptiva llicència per a la tinença i conducció d'aquests animals o, en el seu defecte, presentar còpia de la sol·licitud per a l'obtenció d'aquesta llicència juntament amb la següent documentació:
 - Fotocòpia del DNI, passaport o carnet de conduir.
 - Declaració jurada de no haver estat sancionat per infraccions greus o molt greus.
 - Certificat de capacitat física i aptitud psicològica.
 - Certificat d'antecedents penals.
 - Còpia de la sol·licitud de pòlissa d'assegurança de responsabilitat civil amb cobertura per danys a tercers no inferior a 150.253 euros/animal.
 - Compromís escrit de l'adoptant de que, en el termini d'un mes des del lliurament de l'animal, presentarà els següents documents:

- Còpia de l'ingrés bancari de la taxa d'atorgament – renovació de la llicència per a la tinença i conducció de gossos potencialment perillosos (art. 6.2 i epígraf 2 de l'Ordenança Fiscal 3.7 de l'Ajuntament de Barcelona).
 - Còpia de la pòlissa d'assegurança de responsabilitat civil que inclogui les dades d'identificació de l'animal i la cobertura establerta anteriorment, i acreditació del seu pagament.
 - Còpia de l'imprès d'autoliquidació conforme s'ha efectuat la inscripció de l'animal en el Registre Censal d'animals de companyia.
- Cas que l'adoptant ja tingui la llicència:
- Actualització de la llicència amb les dades identificatius del nou gos.
 - Actualització de la pòlissa d'assegurança amb la identificació de l'animal.

En el cas del CAAC, En el moment del lliurament de l'animal al seu nou propietari, es dóna un Dossier d'adopció que inclou la següent documentació:

- Còpia signada de l'Acord d'adopció.
- Cartilla sanitària, amb les vacunes aplicades, la identificació de l'animal i aquelles altres circumstàncies sanitàries que procedeixin.
- Document *Els animals de companyia i les seves lleis* i document *Els gossos considerats potencialment perillosos*, extractes de la normativa relativa a la tinença i protecció dels animals de companyia, i específica dels GPP.
- Document *La Tinença responsable*.
- Document *L'Educació del teu gos*.
- Document *El teu gat*.
- Imprès d'autoliquidació d'inscripció en el Registre Censal d'Animals de Companyia (per a tots els animals).

- Imprès de sol·licitud de Llicència per a la tinença i conducció de gossos potencialment perillosos (únicament per als gossos contemplats com a tals a la normativa vigent)

Dins el contracte, moltes protectores, sobretot les sense ànim de lucre afegeixen unes condicions per poder fer un seguiment de l'animal:

- No poder sacrificar l'animal sense l'autorització de la protectora.
- Notificar qualsevol canvi de les dades del contracte.

(Veure Annex 1)

4.4. Motius d'abandonament

Es podria dir que l'adopció i l'existència de centres de recollida i acollida d'animals de companyia és com a conseqüència d'una irresponsabilitat dels propietaris pel que fa a la tinença de l'animal.

Generalment, la majoria de la gent que no ha tingut mai un animal de companyia, només veuen els beneficis, i molts cops no es paren a pensar que és un ésser viu, que té sentiments, que depèn totalment de tu per a qualsevol cosa (menjar, veure aigua, necessitats fisiològiques i sanitàries, fer exercici...), i que per tant, està sota la teva responsabilitat cada dia, al llarg dels "seus" dies, i a més, suposa una despesa econòmica i de "temps" que has d'estar disposat a assumir.

En general els abandonaments no tenen una estacionalitat marcada, no obstant, cal esmentar que tenen major incidència durant els mesos compresos entre maig i agost, sobretot a les comunitats autònomes d'Andalusia, València, Catalunya i Madrid.

Existeixen diversos motius pels quals un gos és abandonat:

- Edat: animals vells que ja no satisfan als propietaris i aquests ja no volen responsabilitzar-se de les despeses.
- Malalties: el propietari no vol assumir les despeses o té por de ser contagiats, per tant, abandona, a més a més per no veure patir l'animal.
- Naixements indesitjats: molt sovint, sense que el propietari ho desitgi, les gosses queden prenyades, i donen camades, de cadells creuats. Els propietaris, davant de la responsabilitat d'alletar els cadells, de les necessitats mèdiques que necessiten (vacunes, desparasitacions...) i la responsabilitat de trobar persones disposades a quedar-se els cadells, els abandonen.
- Incapacitat de previsió: molts propietaris no pensen que els cadells creixen i tampoc que es necessita un espai mínim per cuidar-los bé.
- Rebuig d'algun familiar: si l'animal no es acceptat des de el principi per tots els components de la família, pot acabar en abandó.
- Malalties de les persones: poden ser psíquiques o físiques. La incapacitat de resoldre els propis problemes provoca l'abandó de l'animal.
- Trasllat a altres llocs: per motius laborals o personals.
- Agressivitat de l'animal: si la socialització de l'animal és escassa, pot tenir augment de l'agressivitat, cosa que els propietaris, envers d'enfrontar-se al problema acaben abandonant.
- Destrosses a casa
- Animal que s'escapa: si ho fa sovint, el propietari deixarà de buscar-lo.
- Animal que marca: comportament jeràrquic de territorialitat. Tot i tenir solucions, moltes vegades s'acaba abandonant.
- Adquisició de vivenda nova: normalment en cases de camp, la casa a vendre hi inclou els animals, de manera que si al nou propietari no li interessa tenir-los, pot passar que s'abandoni per part del venedor, del comprador o s'escapin per no ser mantinguts.
- Forma de venjança: a vegades hi ha gent que agafa els animals que no són seus i els abandona per venjar-se d'aquella altre persona.
- Adopció precipitada: quan un propietari ha tingut cria, pressiona als coneguts a adoptar, i després aquests se'n peneixen.

- Casos d'estiu: l'animal va ser regalat durant l'hivern, i a les vacances d'estiu ja és gran, per tan té ganes de jugar i sortir però el propietari no perquè fa calor. Per una altra banda, si la família es planteja viatjar però buscar-li una residència els surt massa car, opten per abandonar-lo.

En el moment que un propietari decideix abandonar el seu animal, gairebé mai s'ha plantejat en les possibles conseqüències que pot comportar aquesta acció, primerament per al propi animal, i després per a altres persones; un clar exemple serien tots aquells animals que són abandonats a les carreteres, on en un intent de retrobar el camí de tornada a casa són investits per algun vehicle, provocant d'aquesta manera accidents greus i fins i tot mortals, per a ells i per als conductors.

Els llocs més habituals d'abandó són:

- Carretera: on la seva mort és agònica i més o menys lenta depenent del cas.
- Contenedors de brossa: normalment s'hi troben les ventrades senceres.
- Camp, zones rurals/naturals: moren perquè no saben com proporcionar-se l'aliment o per altre banda "s'assalvatgen" formant grups que destrueixen propietats personals.
- Carrer: no solen tenir una vida massa llarga, tot i que sovint hi ha persones que els faciliten aliment.
- Gosseres: moltes vegades els deixen allà amb la idea que els sacrificaran i així estalviar-se el cost del veterinari, o amb l'esperança que algú altre se'n pugui fer càrrec.

4.5. Beneficis de l'adopció

En general, si un té clar que li agradaria tenir un gos a casa, abans de comprar, s'hauria de plantejar l'opció d'adoptar. Cada any s'abandonen a Espanya prop de 100.000 gossos, que amb l'adopció tenen una segona oportunitat. A les protectores pot trobar-se tot tipus de gossos, de raça, mestissos, adults, joves, etc. Cal tenir en compte, que en el moment que s'adopta un gos, estem deixant un espai lliure a la protectora per a un altre d'aquests milers de gossos que s'abandonen anualment.

A més a més, els costos econòmics que suposa una adopció són molt petits en comparació amb el preu d'un exemplar de raça.

No obstant, cal esmentar que generalment els gossos abandonats han passat per situacions molt dolentes, amb la qual cosa, en alguns casos pot passar que els hagin quedat seqüeles de les males experiències anteriorment viscudes, però això no ha de suposar cap problema, ja que amb un tracte i l'ajuda adequada es solucionarà.

Avantatges de l'adopció d'un gos mestís:

- Són exclusius, originals i irrepitibles, a més del seu esplèndid aspecte, tenen moltes altres virtuts que oferir, les seves qualitats el fan únic.
- Tenen una gran capacitat d'afecte
- Solen ser molt lleials, fidels i nobles
- Solen ser molt intel·ligents, amb la qual cosa fàcilment podrem ensinistrar-los.
- No pateixen degeneracions per consanguinitat i gràcies a les "barreges" de les que provenen gaudeixen de gracioses peculiaritats que fan de cada animal un exemplar irrepitible, gairebé exclusiu.
- Així mateix presenten una admirable resistència física i una gran longevitat (se sap d'exemplars que han arribat als 20 anys).
- Sovint són més tranquils i equilibrats que els seus "nobles" parents de pura raça, els encreuaments realitzats per criadors poc professionals poden provocar alteracions de comportament en alguns exemplars de raça, però la selecció natural dels mestissos evita actualment en la majoria aquestes alteracions.
- Desitgen la segona oportunitat que tant mereixen.
- Les famílies que adopten estan plenament satisfetes i felices amb els seus nous companys, independentment del seu origen, ja que tots els gossos, de raça i mestissos, posseeixen extraordinàries virtuts que fan d'ells companys ideals.

Avantatges de l'adopció d'un gos adult:

- Els voluntaris de la protectora coneixen bé el caràcter de cada animal i ens poden informar de quin s'adapta millor a la nostra llar.
- Els gossos madurs s'assimilen amb més rapidesa tot el que els ensenyem.
- L'adaptació d'aquests gossos a la seva nova vida és ràpida i fàcil. L'animal adquirirà en poc temps els costums de la seva nova llar, com les normes de disciplina bàsica, fer les necessitats al carrer, etc.

- S'eviten les destrosses lògics que causen els cadells que necessiten jugar, rosegar i aprendre a fer les seves necessitats fora de casa.
- La mida de l'animal adult ja és definitiu pel que no ens portarem sorpreses més endavant.
- Els que han adoptat, coincideixen a afirmar que la capacitat d'agraïment i afecte cap als nous propietaris dels animals adoptats és enorme.

5. COMPRA D'ANIMALS DE COMPANYIA

5.1. Marc legal de botigues d'animals de companyia i criadors

Al nostre país i arreu del món, la sensibilitat envers el benestar animal ha anat incrementant a mida que la societat ha anat evolucionant, fins al punt que fa uns anys ja van començar a sortir lleis que regulaven les condicions de venda dels animals. A continuació farem un resum de com la legislació regula el benestar animal als establiments de venda. Tant a nivell Europeu com Estatal no hi han lleis que regulin el benestar dels animals de companyia específicament a l'establiment de venda, ja que és competència de les comunitats autònomes. Per tant, les primeres lleis estan realitzades per la Generalitat de Catalunya.

- L'any 1988 es va legislar l'"Ordre del 28 de novembre de 1988, de creació del Registre de nuclis zoològics de Catalunya", que tal i com el nom indica, només tracta dels registres que han de formar part aquest tipus de botigues i establiments anomenats "nucli zoològic" (a la llei hi ha una definició clara d'aquest terme).
- També el 1988 va sortir la "Llei 3/1988 de 4 de març, de protecció dels animals" que va ser la primera llei a la qual s'inclou el Títol IX que tracta específicament els establiments de venda d'animals. Però és un apartat molt curt, en el qual només s'anomenen 4 obligacions :
 - o L'establiment ha de ser declarat nucli zoològic per el Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca.
 - o L'establiment ha de dur un registre segons estableix el reglament.
 - o Tots els animals s'han de vendre desparasitats i lliures de tota malaltia
 - o L'existència d'un servei veterinari dependent de l'establiment que atorga certificats de salut per a la venda d'animals no eximeix el venedor de responsabilitat davant malalties d'incubació no detectades en el moment de la venda.
- L'any 2003 es va elaborar la primera llei extensa i completa, la "Llei 22/2003, de 4 de juliol, de protecció dels animals". Aquesta llei amplia molt la anterior, i el més important, conté un Títol ampli que tracta específicament les condicions que han de complir els establiments de venda d'animals. La llei afegeix que aquests han de tenir un llibre de registre on consti l'origen i destinació dels animals, obliga a tenir un servei veterinari propi, els professionals de l'establiment que manipulin els animals han d'haver realitzat el curs de cuidador/a d'animals, els cadells no es poden separar de la mare abans de l'edat del deslletament recomanada. Aquesta llei és important perquè és la primera en la qual apareix un llistat d'espècies de fauna salvatge protegides.
- Finalment, l'any 2008 ha aparegut la darrera llei; que es va publicar al DOGC el 17 d'abril i va entrar en vigència l'endemà de la seva publicació, és el "Decret legislatiu 2/2008, de 15 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de

protecció d'animals". A continuació exposarem els punts més importants de la normativa pel que fa als aspectes referents a les botigues d'animals:

Segons l'article 43 les persones titulars de nuclis zoològics han de permetre a les autoritats competents les inspeccions i facilitar-los la documentació exigible. Així com l'accés a totes les dependències relacionades amb els animals, i l'ajuda sol·licitada per tal de poder desenvolupar les seves funcions (ordre 28/07/1980).

Pel que fa als requisits que han de complir establiments de venda d'animals i centres de cria d'animals, els trobem recollits a l'article 24:

Article 24

24.1 Els establiments de venda d'animals i els centres de cria d'animals han de complir els requisits de funcionament següents:

- a) Estar inscrits en el Registre de nuclis zoològics.
- b) Dur el llibre de registre regulat per l'article 21.b), i tenir-lo a disposició de l'Administració competent, el qual ha d'incloure les dades relatives a l'origen, la identificació i la destinació dels animals.
- c) Vendre els animals desparasitats, sense símptomes aparents de patologies psíquiques o físiques i sense que pateixin, ni els animals que es venen ni els seus progenitors, malalties hereditàries diagnosticables. A més, els animals de companyia s'han de vendre esterilitzats, d'acord amb el que preveu l'article 11.3, i s'han de vendre identificats els animals per als quals la identificació és obligatòria d'acord amb l'article 15.
- d) Disposar d'un servei veterinari propi o d'un assessorament veterinari exterior, que ha de constar en el llibre de registre.
- e) Mantenir els animals en un lloc adequat dins l'establiment i no exhibir-los als aparadors de les botigues. Aquests animals han de ser allotjats, abeurats i

alimentats correctament. Els gossos, els gats i les fures han d'estar identificats, i també els altres exemplars d'espècies la identificació de les quals sigui obligatòria.

f) Lliurar, en les vendes d'animals, un document en què s'ha de fer constar la identificació de l'espècie, el número d'identificació de l'animal, si escau, i el nucli zoològic. En el cas de les vendes a particulars, també s'ha de lliurar un document d'informació sobre les característiques de cada animal, les seves necessitats, els consells d'educació i les condicions de manteniment, sanitàries i de benestar necessàries, avalades per un col·legi de veterinaris o de biòlegs.

24.2 L'actuació d'aquests centres s'ha d'ajustar als requeriments següents:

a) Per a qualsevol transacció d'animals per mitjà de revistes de reclam, publicacions assimilables i altres sistemes de difusió, s'ha d'incloure a l'anunci el número de registre del nucli zoològic del centre venedor o donant.

b) Les persones professionals que treballin en establiments de venda, cria o importació d'animals i que hagin de manipular-los han d'haver fet un curs de cuidador o cuidadora d'animals.

c) Els cadells importats o criats per ser venuts com a animals de companyia no poden de ser separats de la mare abans del moment de deslletament recomanat per a cada espècie.

24.3 Es prohibeix la instal·lació, a tot el territori de Catalunya, de granges, centres de cria o centres de subministrament de primats que tinguin com a objecte la seva reproducció o comercialització per a experimentació animal.

Àmbit provincial (Barcelona)

Pel que fa a la legislació de Barcelona, l'administració disposa d'un butlletí oficial de la província, en el qual s'especifiquen de manera detallada les condicions de

manteniment i venda dels animals. Aquest butlletí es basa quasi en la seva totalitat en el **Decret legislatiu 2/2008**. Aquestes s'exposen a continuació:

Capítol 1: Condicions dels locals comercials

Article 31: Superfície dels locals

Tots els establiments destinats a la venda d'animals objecte de la present ordenança han de complir els següents requisits:

1. Superfície mínima neta de venda 40m²
2. Extensió suficient per a què tots els animals puguin realitzar exercici físic diàriament, respectant les mesures higienico-sanitàries adequades i els requeriments comportamentals de les diferents espècies animals allotjades.
3. La zona ocupada per la caixa serà independent de l'anterior
4. La seva capacitat estarà en relació al tipus d'animal en venda

Article 32: Condicionament dels locals

Tots els locals comercials han de comptar amb els següents condicionaments:

1. Sistemes d'aïreació, naturals o artificials, que assegurin la correcta ventilació del local.
2. Safareigs, utensilis per a la gestió de residus i tot allò necessari tant per mantenir netes les instal·lacions com per preparar en condicions, l'alimentació dels animals.
3. Revestiments de materials que assegurin la perfecta i fàcil neteja i desinfecció. Les unions entre el terra i les parets seran de perfil còncav.
4. Il·luminació natural o artificial suficient (festius inclosos) per permetre realitzar les operacions pròpies de l'activitat en perfectes condicions.
5. Mesures d'insonorització adequades al tipus d'animals de l'establiment.
6. Control ambiental de plagues.

Article 33: Documentació o identificació

2- A més del número de registre de nucli zoològic, el telèfon de la Guàrdia Urbana, per suposats de sinistre o emergència. Aquest últim no és obligatori si l'establiment disposa de servei permanent de vigilància o control.

Capítol 2: Condicions relatives als animals**Article 34: Animals objecte de l'activitat comercial**

1. Excepte mascotes pròpies, a l'establiment comercial només hi pot haver animals destinats a la venda.
2. Només es podran vendre animals salvatges en captivitat que hagin estat criats en captivitat i que no siguin potencialment perillosos.
3. La importació d'animals per a la venda és permesa només a aquelles empreses que suposin de les instal·lacions exigides per la aclimatació i ha de constar en un llibre de registre si es tracta d'animals criats en captivitat.
4. Els animals s'han de vendre desparasitats, lliures de tota malaltia i vacunats per totes les malalties que la autoritat municipal estableixi.
5. Els animals només es podran oferir o vendre en establiments de venda d'animals, excepte en les transaccions entre persones particulars, que es limitin als seus animals de companyia, no tinguin ànim de lucre i garanteixin el benestar de l'animal.
6. La venda d'animals està prohibida a menors de 16 anys i a incapacitats sense la autorització d'aquells que tinguin la pàtria potestat o la custòdia.
7. Els establiments de venda que tinguin animals salvatges en captivitat hauran de col·locar un cartell en un lloc visible on consti que no s'aconsella la seva tinença degut a riscos per a la salut i per a la seguretat de les persones i que el manteniment en condicions no naturals per la seva espècie pot suposar patiment.

Article 37: Prohibició de regalar animals

Els animals no poden ser objecte de regal o sorteig, rifa o promoció, ni poden ser entregats com a cap tipus de premi ni obsequi o recompensa.

Article 38: Manteniment dels animals als establiments

1. Els animals es mantindran en adequades condicions higienico-sanitàries i de benestar, i sota la responsabilitat d'un servei veterinari. Les dades i la firma del servei veterinari responsable han de constar al llibre de registre.
2. Els animals s'han de col·locar a una distància no inferior a 1 m de l'accés a l'establiment, en zones on no puguin ser molestats ni visibles des de la via pública o des de passadissos interiors dels establiments comercials col·lectius.
3. Fora de l'horari comercial, els establiments han de tenir les persianes baixades.
4. La manipulació dels animals s'ha de realitzar en zones de l'establiment adequades a tal efecte i per part del personal que disposi de curs de cuidador d'animals.
5. Els establiments hauran de disposar de productes alimenticis en perfecte estat de conservació per atendre a les necessitats de les espècies animals que tenen en venda.

Article 40: Neteja dels habitacles

Els desperdics se situaran en contenidors de tancament hermètic, que impedeixi l'accés d'insectes i rates.

Article 41: Dades identificatives dels animals

- 1- En cadascun dels habitacles, ha de figurar una fitxa en la que consti el nom comú i científic de l'animal.
- 2- Cada establiment ha de disposar de fitxes, agrupades per famílies, en les que constin les característiques dels animals.
 - Mida màxima que pot assolir l'animal adult.
 - País i zona d'origen, i àrea de distribució de l'espècie.
 - Particularitats alimentaries.
 - Tipus i dimensions de les instal·lacions adequades, amb indicacions dels elements accessoris recomanables
 - Particularitats i incompatibilitats de la espècie.
 - Condicions de manteniment, sanitàries i de benestar.

- Consells d'educació
- Procedència de l'animal, fent constar si ha estat criat en captivitat o ha estat objecte de captura

3- Aquestes fitxes han de ser firmades per un veterinari.

Article 42: Espais reservats per animals en procés d'adaptació i malalts

1. Els establiments han de tenir un espai per als animals en procés d'adaptació i un altre per als animals malalts
2. Els animals que pateixin alguna malaltia han d'estar en quarantena i sotmesos a un control veterinari. Els seus habitatges han de ser netejats i desinfectats diàriament.

Article 43: Personal dels establiments

1. El titular i el personal han de mantenir les condicions d'higiene i neteja personals adequades
2. Aquestes persones han d'acreditar la capacitat per tractar els animals, mitjançant la superació del curs de cuidador d'animals

Article 44: Comprovants de compra

1. El comprador haurà de firmar per duplicat una còpia de la fitxa a la que fa referència l'article 41.2, entregant-li una còpia al venedor i quedant-se una ell.
 - Quan es realitzi una compra, el venedor haurà d'entregar un document acreditatiu de la transacció, en el qual haurà de constatar l'espècie, la raça, l'edat, el sexe, el codi d'identificació requerit per la legislació vigent, la procedència de l'animal, el nom de l'anterior propietari, el número de l'animal en el llibre de registre del comerciant, el número de nucli zoològic del venedor, els controls veterinaris a què ha de sotmetre's l'animal venut, i periodicitat dels mateixos i la responsabilitat civil i l'obligació del venedor de conformitat amb la normativa vigent d'aquesta matèria.

2. En el cas que es vengui un animal pertanyent a una de les espècies compreses en algun apartat del reglament CE/338/97 del consell del 9 de desembre de 1996 relatiu a la protecció d'espècies de la fauna i flora silvestres, l'apartat anterior haurà de detallar el número i les dades exigides per la normativa reguladora del comerç d'aquests animals.
3. El comprador i el venedor dels animals estan obligats a conservar el document acreditatiu de la procedència de l'animal.
4. Amb l'animal, s'entregarà un document acreditatiu, subscrit pel veterinari facultatiu, de les pràctiques profilàctiques a les que ha estat sotmès l'animal.
5. Quan els animals es comercialitzen en lots, al número de lot s'afegirà un altre número, corresponent a cadascun dels animals que el componen.

Article 45: Condicions d'entrega dels animals

1. Els animals han de ser entregats als compradors en les condicions que millor garanteixin la seva seguretat, higiene i comoditat, i en perfecte estat de salut.

Secció de gats i gossos

Instal·lacions

1. Sols es poden exhibir gats i gossos en instal·lacions de venda especialment equipades.
2. Espai de 10m² aproximadament, en instal·lacions apartades del lloc de pas de la tenda.
3. Una tanca d'exhibició oberta cap a dalt i de material transparent.
4. Han de ser d'un material que permeti la desinfecció.
5. Aquestes instal·lacions han d'estar protegides de qualsevol tipus de molèstia. Han d'estar decorades com una càmera de gats, agradable i adequada per al desenvolupament equilibrat dels gats.
6. Il·luminació : La il·luminació ha de ser de 10-12h com a mínim.
7. Refugi
 - Amagatall que permeti entrar i sortir amb llibertat, a la mateixa altura del sòl.

8. Mides

	Mides***	Densitat Màx
Gats	100x70x70	4 gatets
Gossos raça petita*	100x70x70	1-5 cadells
Gossos raça mitjana*	100x70x70	1-3 cadells
Gossos raça gran**	100x70x70	1-2 cadells

* als 8 mesos, 200x200x150

** fins als 4 mesos

*** en cm

Maneig

1. No romandran al punt de venda un temps superior a tres setmanes, excepte en aquells casos que es garanteixi l'exercici i la sociabilització necessaris per a cada espècie i edat.
2. L'establiment ha de disposar per a cada espècie que tingui en venda un programa de sociabilització específic elaborat per un veterinari.
3. A les instal·lacions no s'han de mesclar caràcters incompatibles ni mida diferents.

Venda

Les botigues no poden oferir animals que provenguin de la cria particular o de criadors que no disposin de les autoritzacions pertinents per a dur a terme l'activitat de cria i venda d'animals. Aquests animals podran ser oferts sempre i quant disposin d'una avaluació veterinària del seu estat sanitari i comportamental.

5.2. Història de la classificació de les races: de l'ahir a l'avui de les races canines

Els cànids del gènere *Canis spp.* van aparèixer a finals de l'era Terciària arribant a Europa durant el període Eocè superior a través de l'estret de Bering, però van desaparèixer durant l'Oligocè a causa de la supremacia dels Úrsids. Van tornar a

aparèixer durant el Miocè amb les diferents migracions i el gos prehistòric (*Canis lepophagus*) ja tenia similituds amb els gossos actuals.

Als llocs de recerca arqueològica d'Europa es distingeixen diferents tipus de gossos, la hipòtesis és que els més grossos són descendents dels grans llops del Nord i haurien donat origen als actuals gossos nòrdics. Els

Canis lepophagus

més petits serien descendents dels llops de la Índia i l'orient i donarien lloc a les actuals races petites orientals. Aquesta teoria es reforça amb els actuals estudis de DNA mitocondrial que revelen una similitud genètica superior al 99,8% entre el gos i el llop, mentre que aquesta similitud no arriba al 96% entre el gos i el coiote. Els esquelets de gossos més antics daten aproximadament de fa 30.000 anys, i sempre s'han exhumat associats a restes humanes, d'aquí el seu nom *Canis familiaris* que va denominar Linné.

El resultat de les diferents races es deu a la selecció que va fer l'home des de temps antics sobre els seus animals, destacant un caràcter o altre en funció de l'ús que li donava al gos o de l'estètica de la època. La paleontologia egípcia descriu llebrers, la història assíria descriu els molossoïdes, totes subespècies del mateix *Canis familiaris* seleccionades en les diferents cultures.

A l'any 3000 aC. aproximadament ja es perfilaven a Mesopotàmia dos grans grups de gossos representats pel tipus molossoïde (encarregats de la protecció dels ramats enfront als depredadors) i pel tipus llebrer (adaptats a les grans carreres i un gran auxiliar en la caça). A mida que les societats van evolucionar també van seleccionar diferents caràcters dels antics gossos creant diferents varietats. De la mateixa manera

que van anar evolucionant les races va començar les diferents classificacions d'aquestes per tal d'aconseguir un estàndard.

A l'època romana es classificaven les diferents varietats canines segons les seves aptituds, com es veu al següent quadre:

CANS	Venatici	Sagassos (que segueixen els rastres de la presa)
		Celeres (que corren darrere la presa)
		Pugnaces (que ataquen a la presa)
	Pastorales	Gossos ovellers
	Villatici	Gossos guardians de cases, tallers, camps, etc.

Aristòtil classificava 7 races de gossos sense tenir en compte els llebrers que ja existien per aquella època a Egipte.

L'any 1576, va aparèixer la classificació de l'anglès, **John Keys**. En el quadre següent es mostra l'esmentada classificació:

Gentle kind (gossos per a esports)	Venatici (gossos per a caça de preses amb pèl)	HOUNDS	Levararius - harriers – GOSSOS
			Sanguinarius – bloodhounds
			Terrarius – terriers
	Aucupatorii (per a caça d'aus)	Hunting	Agaseus - gazehound – pointers
			Leporarius – lebreles
		Conforter	Lorarius – lymner
	Vertigas – tumbler		
		Fowling	Canis furax – staler
		Index – setter	

			<i>Aquaticus</i> – spaniels
Homely kind - country (gossos camperols)			<i>Canis pastorales</i> – ovellers
			<i>Canis villaticus</i> – mastines
			<i>Canis sabernarius</i> – bovers
Currish kind - degenerate (toys)			<i>Admonitor</i> – wapp
			<i>Vernerpator</i> - turnespet – basetto
			<i>Saltator</i> – dauncers

Va ser aquest el primer intent d'enumeració sistemàtica basada en els principis d'utilitat pràctica. És interessant observar que els gossos de tipus "noble" (gentle kind), hi apareixen com a propietat exclusiva dels senyors, mentre els del tipus "camperol" (Homely kind) resulten apropiats per a la protecció morades rústiques i de ramats i que els gossos de tipus "esquerp" (Currish kind), confiats a persones de baix rang, apareixien reservats per a les tasques més humils i el joc amb saltimbanquis de fet també se'ls anomena "toys" (joguines).

Aquesta terminologia va ser utilitzada i va romandre en vigència durant molt de temps a Anglaterra, fins i tot en el segle XIX, els primers exemplars de bull terrier pertanyien només a persones que practicaven el box, i els hi definia com "gossos de boxejadors".

Al segle XVIII, Buffon va establir una classificació dels gossos en funció a la forma de les seves orelles, classificant-los en 30 races amb les orelles dretes, caigudes o semi-caigudes.

Al segle XIX diversos naturalistes es van ocupar de la classificació canina: Cornevin va adoptar com a normes classificatòries la conformació i les particularitats del crani, l'aspecte de les orelles i les característiques del mantell, al seu torn Dechambre

classificar als gossos segons el perfil de la cap i l'aplom de les extremitats, subdividint les races en rectilínies, concavilínies i convexilínies, però tenint en compte el pèl, i Stonehenge establir et subdivisions, tornant a la funció pràctica, és a dir, a les aptituds del gos, criteri avui respectat en les exposicions, tot i que en l'actualitat hi hagi una gran abundància que fa cent anys.

Pierre Mègnin va perfeccionar el 1897 una classificació compilada cap a 1800 per Cuvier, el fundador de l'anatomia comparada, subdividint les races existents en aquest temps en les següents divisions morfològiques:

LUPOIDES	Cap en forma de piràmide horitzontal, orelles generalment dretes, musell allargat i estret, llavis petits i estrets, sense que el superior superi les bases de les genives inferiors.
BRACOIDES	Cap similar a la forma prismàtica, amb el musell igualment ample a l'extrem que a la base i separat del front per una depressió, generalment ben marcada, orelles caigudes, llavis llargs i penjants, superant el llavi superior el nivell del maxil·lar inferior.
MOLOSOIDES	Cap voluminós, rodona o cuboide, orelles petites i caigudes, musell curt, llavis llargs i gruixuts, cos massís i normalment de gran alçada, comunament amb cinc dits a les potes del darrere com en les davanteres.
GRAIOIDES	Cap en forma de con allargat, crani reduït, orelles petites, voltes cap a dins i alçades, musell llarg i prim en tota direcció i en línia recta amb el front, nas, sortint i angulosa, abocada sobre la boca, llavis petits i curts o estrets, cos allargat, membres gràcils, ventre molt retret.

Els seus criteris es tenen en compte encara avui pel que fa a la ubicació científica d'una raça, en ocasió de redactar les descripcions oficials dels caràcters ètnics de les races conegudes.

Totes aquestes classificacions van ajudar a la conformació de la actual classificació que data de 1950 i consta de 4 categories i 10 grups.

CATEGORIA I: *GOSSOS PASTORS, GUARDIANS, DE DEFENSA I UTILITAT*

Grup 1º: Gossos pastors i gossos boiers (excepte boiers suïssos).

Grup 2 º: Gossos guardians, de defensa i utilitat. Tipus Pinscher i Schnauzer.

Molossoids - Gossos tipus montanya i Boiers suïssos entre d'altres.

CATEGORIA II: *GOSSOS DE CAÇA*

3er Grup: Terrier

4rt Grup: Basset

5è Grup: Gossos per a caça major tipus Spitz i primitiu

6è Grup: Gossos per a caça menor

7è Grup: Gossos de granja

8è Grup: Gossos de caça britànics

CATEGORIA III: *GOSSOS DE COMPANYIA*

9è Grup

CATEGORIA IV: *LLEBRERS*

10è Grup

5.3. Concepte de raça, grup, varietat i estàndard

A 1984, el professor Raymond Triquet pertanyent a la federació Cinetològica Internacional va proposar i finalment van aprovar una definició zotècnica del concepte de grup, raça i varietat canina. Segons el professor R. Triquet la raça és un "conjunt d'individus que presenten caràcters comuns que els diferencien d'altres representants de la seva espècie i que són genèticament transmissibles". Segons Triquet l'espècie procedeix de la natura mentre que la raça procedeix de la cultura dins

del marc de la cinofilia⁴, es a dir els aparellaments de dos reproductors per la intervenció humana pot conduir al naixement d'una nova raça, però mai podrà crear una nova espècie.

Un grup es defineix com “un conjunt de races que tenen en comú un cert tipus de caràcters distintius transmissibles”. Per posar un exemple, tot i les seves diferències tots els gossos pertanyents al Grup 1 (gossos pastors) presenten l'instint original de guardià de ramats.

La varietat segons el cinetòleg R. Triquet es “una subdivisió dins d'una raça, en la qual els seus individus posseeixen a un caràcter transmissible comú que els distingeix de la resta d'individus de la seva raça”. D'aquesta manera dins de la raça Teckel trobem tres varietats en funció del tipus de pel: curt, llarg i dur.

L'estàndard es defineix com “ el conjunt de característiques pròpies d'una raça”. És a dir, cada estàndard és un retrat tipus de la raça a la qual es refereix. Cada raça té el seu propi estàndard, establert sempre per la associació de raça del seu país d'origen que és la única habilitada per canviar el seu contingut. Tots els estàndards són compilats per les entitats Cinòfila de les diferents nacions segons un esquema fix, a tenor de les normes fixades pel Congrés Cinològic Mundial de Mònaco, celebrat el 1934 per la Federació Cinològica Internacional (FCI), però és estrany que entre un país i un altre es manifesti una uniformitat real. Un exemple d'estàndard de raça seria el següent:

1. Característiques generals: Aspecte de conjunt i aptituds
2. Altura i pes
3. Cap: Conformació general, si ve al cas, musell i punta del nas; dors del musell, llavis, maxil·lars, dents, stop o caiguda nasofrontal; crani.
4. Ulls

⁴ Es denomina com canofilia o cinofilia a la tasca que realitzen els amants dels gossos per tal de millorar la qualitat dels seus exemplars.

5. Orelles
6. Coll
7. Extremitats:
 - Anteriors: espatlla, braç, avantbraç, carp i metacarp; peu.
 - Posteriors: maluc, cama, braó, tars i metatars, peu.
8. Tronc: Pit, tòrax, costelles, dors; llom, gropa, ventre; flancs
9. Cua
10. Mantell
11. Caminar
12. Defectes anatòmics i de tipus
13. Defectes que impliquen desqualificació
14. Escala de punts
15. Mesuraments tipus

(veure Annex 2)

5.4. Pedigrí

Existeix un altre terme que s'empra per referir-se a un gos de raça, el pedigrí. El pedigrí (de l'anglès pedigree) és un terme que es refereix a la genealogia de l'animal, es a dir, a la seva ascendència biològica. La paraula procedeix de l'expressió *ped de grue*, 'peu de grua', amb la que els francesos es referien a les tres marques rectes en forma de pota de grua que els primers criadores anglesos de cavalls empraven per a seleccionar-los. El pedigree és l'arbre familiar d'un gos i és molt útil perquè permet remuntar-se al seus orígens i fer-se una idea del grau de consanguinitat dels seus ancestres. A Espanya és la *Reial Societat Canina d'Espanya* (R.S.C.E.) qui està reconeguda oficialment pel *Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació* (M.A.P.A.), per acord de data 24/02/2003 amb la tasca de conservar i actualitzar els llibres genealògics canins de races pures, conforme al previst en el RD 558/2001 de 25 de maig.

Va ser fundada amb el nom de *Reial Societat Central de Foment de les Races Canines a Espanya* (R.S.C.F.R.C.E.) el 27 de juny de 1911, legalment constituïda el 12 de juliol de 1911, registrats els seus Estatuts i Reglaments al Govern Civil de Madrid el 16 de novembre de 1912, i autoritzat l'inici de les seves activitats.

Va ser declarada d'Utilitat Pública per RO del Ministeri de Foment de 27/02/1913, ratificada per resolució del Ministeri de l'Interior, Secretaria General Tècnica, Sotsdirecció General de Recursos, de data 16/02/2000. Posteriorment va passar a dir-se R.S.C.E. La R.S.C.E és membre de ple dret de la *Fédération Cynologique Internationale* (F.C.I.) des del 30 de maig de 1912 i la seva principal funció és el manteniment del *Llibre d'Orígens Español* (L.O.I.) i del *Registre de Races Canines* (R.R.C.). També s'encarreguen de la inscripció en el L.O.I./R.R.C de ventrades nascudes a Espanya i gossos importats ja inscrits en un altre llibre estranger, de l'expedició de pedigrís de gossos inscrits en el L.O.I./R.R.C. i de verificar els pedigrís estrangers que es presentin per a la inscripció d'exemplars en el L.O.I./R.R.C. Qualsevol gos de raça pot inscriure's al L.O.I. sempre que compleixi els requisits determinats per la R.S.C.E..

Tot exemplar del que siguin conegudes un mínim de tres generacions (fins als besavis), figurarà inscrit en el L.O.I. D'altra banda, els exemplars dels quals no són conegudes les seves tres generacions completes, s'inscriuen en el Registre de Races Canines (R.R.C.).

El pedigrí conté la següent informació:

- o Denominació del Llibre Genealògic i nombre amb el qual el gos ha estat registrat
- o Data de la inscripció
- o Nom del gos
- o Títols de Campionat obtinguts
- o Raça
- o Varietat
- o Sexe
- o Color
- o Data de naixement
- o Codi d'identificació (tatuatge o microxip)
- o Nom del criador

- o Data de la transferència de propietat
- o Nom i domicili del propietari
- o Data d'emissió del pedigrí
- o Signatures autoritzades de la Societat Canina
- o Nom i nombre de registre dels pares, avis i besavis (3 generacions)

El pedigrí acreditarà que el gos és de pura raça, sense que s'hagin produït creuaments indesitjats entre els seus antecessors, d'acord amb la informació facilitada a la R.S.C.I. per el/els criador/és en sol·licitar la inscripció en el L.O.I. de les seves ventrades.

5.4.1. Requisits per tal d'obtenir un pedigrí a Espanya

- Notificació de naixement i inscripció de ventrada

Els reproductors, mascle i femella, han d'estar inscrits en el L.O.I./R.R.C. i transferits a nom dels seus propietaris (declarants de la ventrada) i presa nota en el L.O.I. abans del part de la femella. Han d'estar identificats per tatuatge o microxip comunicat a la R.S.C.I. amb certificació signada per un veterinari col·legiat o pel tatuador autoritzat que hagi realitzat l'implant.

Els reproductors, mascle i femella, han d'estar entre les edats permeses per a la reproducció: femelles més d'1 any i menys de 10 anys complerts en el moment de la munta i mascles més de 9 mesos i menys de 12 anys complerts en el moment de la munta.

Si el mascle és estranger ha d'aportar-se un "Certificat de salt" del país d'origen, còpia del pedigrí i còpia del document d'identitat del propietari. Si al país de residència del gos no existeix el "Certificat de salt", cal aportar declaració del propietari, còpia del pedigrí i còpia del document d'identitat del propietari.

Si el mascle o la femella són importats, abans del naixement de la ventrada ha de fer-se la inscripció del que correspongui o de tots dos, en el L.O.I..

Només es podrà utilitzar afix⁵ en el nom dels cadells, quan el propietari de la femella reproductora sigui també titular de l'afix. Quan la femella estigui en copropietat i es vulgui utilitzar afix, tots els copropietaris hauran de ser titulars de l'afix.

Si existeix un contracte de cessió temporal de la femella reproductora entre criadors, aquest ha de remetre's a la R.S.C.E. almenys 30 dies abans del naixement de la ventrada per al seu registre en el L.O.I..

El naixement de la ventrada ha de comunicar-se a la R.S.C.E. o a la societat canina col·laboradora que correspongui al domicili del criador, abans que els cadells compleixin 30 dies.

La inscripció de la ventrada ha de fer-se abans que els cadells compleixin 6 mesos d'edat. El criador haurà de facilitar al nou propietari del gos el Justificant d'Inscripció perquè aquest, si ho desitja, pugui tramitar el pedigrí al seu nom.

- Inscripció d'un gos importat

Per sol·licitar la inscripció en el L.O.I. o R.R.C. de la *Reial Societat Canina d'Espanya* d'un gos importat, és necessari el pedigrí d'exportació original emès per una societat canina estrangera, afiliada o reconeguda per la *Fédération Cynologique Internationale* (F.C.I.), a nom del propietari espanyol o resident a Espanya.

El propietari haurà d'emplenar un imprès per a la inscripció de gossos importats i pagar l'import que correspongui a aquesta tramitació, segons la tarifa de preus vigent a cada moment.

La R.S.C.E. li retornarà el *Export Pedigree* original, amb la indicació de la inscripció en el L.O.I. o R.R.C. i un Justificant d'Inscripció en el llibre genealògic que correspongui, a utilitzar si transfereix la propietat del gos.

⁵ L'afix és la identificació que rep cada criador caní inscrit a la R.S.C.E. amb el que pot identificar els gossos que ha criat.

A partir d'aquest moment, el propietari pot presentar el gos en exposicions organitzades o autoritzades per la R.S.C.E. o criar amb ell a Espanya. Els seus descendents, si l'encreuament s'ha produït amb un exemplar també registrat en la R.S.C.I., podran ser inscrits en el L.O.I. o R.R.C.

5.4.2. Motius de la compra d'una raça pura

Cada raça neix d'un tronc a partir del qual s'han dispersat els individus en diferents criadors donant lloc a diferents línies. La cria paral·lela de varies línies consanguínies es el mètode de selecció que s'aplica més freqüentment en la cria canina. Després de varies generacions cada corrent sanguínia ha mantingut uns caràcters buscats per el criador fàcilment reconeixibles per un expert. Així es crea una família, és a dir, un conjunt d'individus consanguinis que presenten característiques similars i provenen del mateix criador. El principal motiu que porta a comprar una raça són aquests caràcters que s'han buscat al llarg de les generacions, ja sigui amb una finalitat estètica o funcional. Si mirem els avantpassats de les actuals races de gossos podem veure com es van originar per tal de poder realitzar una tasca específica, d'aquesta manera, fins i tot un Yorkshire Terrier, una de les races que actualment s'empren com a companyia, van ser seleccionats per la seva mida i ferocitat com a eficients caçadors de ratolins i d'altres bestioles.

Els gossos creuats compensen la seva manca d'estàndards de bellesa amb qualitats de treball i de rusticitat molt apreciades per molts amos, sobretot en l'àmbit de la caça. En general, el gos creuat tendeix a tornar als orígens, morfologia i psicologia salvatges. El principal inconvenient, però, d'aquesta diversitat genètica pròpia dels gossos creuats és la manca de garantia de transmissió dels caràcters al llarg de les següents generacions, és a dir, potser un creuat degut a l'atzar surt amb una bona conformació i amb bones qualitats de treball però no hi ha cap certesa de que els seus descendents ho conservin.

Cada associació vigila que aquests caràcters que conformen l'estàndard es mantinguin, i per tant resulta relativament fàcil predir com serà un individu adult en funció de quina raça s'hagi triat. Per tant, no és casualitat que la majoria de gossos d'utilitat vinguin de criadors i siguin de races específiques seleccionades per a realitzar una tasca determinada; en són exemples els gossos de rescat, els gossos pigall, etc.

En general, les persones que es dirigeixen a un criador o a una botiga per a comprar un animal de raça són aquelles que busquen un estàndard, que no volen arriscar-se a adoptar un cadell creuat que potser creix massa, és massa mogut, etc. La realitat, no obstant això, és que en la conformació final del caràcter de l'individu adult no només hi juguen un paper important els gens, sinó també l'ambient i, no és difícil trobar animals de raça amb aptituds anòmales al seu estàndard com a conseqüència que han rebut una mala educació.

5.5. Preferències de compra

La determinació de les races més populars de gossos al món sencer és tot un repte, principalment degut a que en molts països no hi ha cap programa de cens de gossos.

A Espanya la R.S.C.E actualitza cada dos anys les estadístiques de quins són els gossos més comprats al llarg de l'any segons els seus registre. Aquesta informació és molt útil principalment per a criadors, ja això els permet saber quines són les preferències del mercat i poder preveure les seves vendes.

El AKC (*American Kennel Club*) ha fet pública la seva estadística de les races de gossos més populars al llarg del 2009 segons les inscripcions realitzades al AKC i la raça més popular és el Labrador Retriever. La R.S.C.E. té també les seves estadístiques i comparatives dels anys 2004-2009, i es pot apreciar que no hi ha gaires semblances, exceptuant el Pastor alemany, que en ambdós estadístiques es troba a segon lloc. Això és degut a les diferències entre la societat americana i la espanyola.

	American Kennel Club (A.K.C.)	Real Societat Canina d'Espanya (R.S.C.E.)
1.	Labrador Retriever.	Yorkshire Terrier
2.	Pastor Alemany	Pastor Alemany
3.	Yorkshire Terrier	Bulldog Francès
4.	Golden Retriever	Golden Retriever
5.	Beagle	Chihuahua
6.	Boxer	Setter Anglès
7.	Bulldog	Labrador Retriever
8.	Teckel	Schnauzer Miniatura
9.	Canix	Bichon Maltès
10.	Shih-tzu	Bulldog Anglès

A cada país hi predominen unes determinades races en funció de la forma de vida, per exemple, a Espanya és més habitual viure a un entorn metropolità, a un pis, per tant, les races més comprades seran les de mida petita. Tot i així, el perfil dels gossos de companyia canvia contínuament en funció dels fenòmens de moda.

5.6. El gos del futur

Les estadístiques anuals de cada país permeten conèixer les tendències racials actuals, a partir de les quals pot preveure's el perfil del gos del futur. Els naixements registrats mostren una tendència regressiva de les races més comunes i la emergència de races cada cop més originals, per tal d'aconseguir un "gos a mida".

Aquesta recerca d'originalitat per part dels amants de les races de gossos ha conduït a la aparició dels "hipertipus", és a dir, línies de sang dins d'una raça que han portat a l'extrem determinats caràcters genètics. En són un clar exemple, algunes línies de Bulldog Francès, que tenen la cara tan xata que havien de néixer per cesària i respiren amb la boca oberta, això a veterinària és conegut com *Síndrome de les vies aèries superiors*. Altre exemples són les noves línies de Labradors, les quals tenen una clara tendència a l'obesitat; els Teckels, els quals cada cop són més allargats; els Shar-pei

extremament arrugats i els Pastors Alemanys, que cada cop tenen menys gropa. Aquests nous hipertipus, deixant de banda del problema derivat de la consanguinitat, poden tenir patologies associades a la seva morfologia, com ara úlceres a la pell als Shar-pei o hernies discals als Teckels.

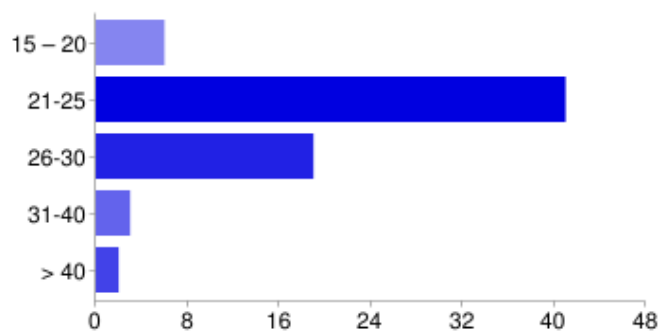
La tendència actual, per tant, condueix cap als extrems i a incrementar la diversitat racial. L'establiment del mapa genètic caní permetrà comprendre millor el mecanisme de transmissió de determinats gens i serà possible eradicar les malalties hereditàries típiques de les races pures. Per tant es pot predir que al futur hi hauran tantes races com caràcters de persones i la tendència serà que cada persona tingui la seva raça ideal.

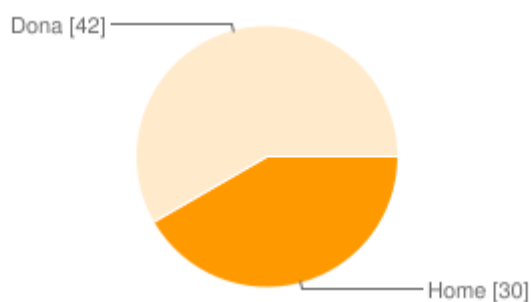
6. ENQUESTES

6.1. Resultats de les enquestes sobre l'adopció o compra d'un gos

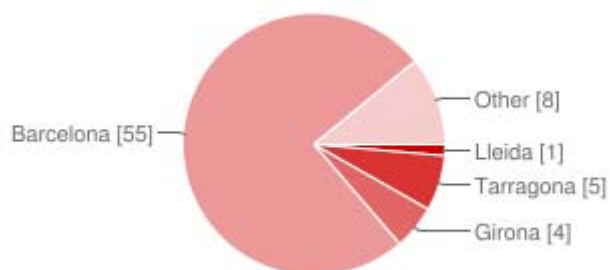
1. Edat:

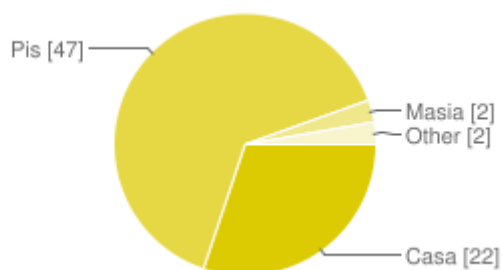
Resultats:	
15-20	8%
21-25	56%
26-30	26%
31-40	4%
> 40	3%

2. Sexe:

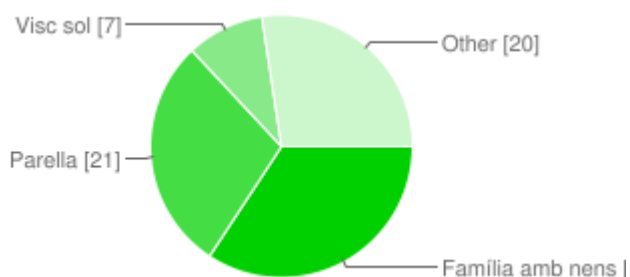
Home	41%
Dona	58%

3. Província on viu:

Lleida	1%
Tarragona	7%
Girona	5%
Barcelona	75%
Other	11%

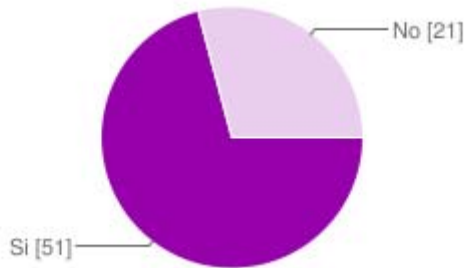
4. Tipus de vivenda

Casa	30%
Pis	64%
Masia	3%
Other	3%

5. Situació familiar

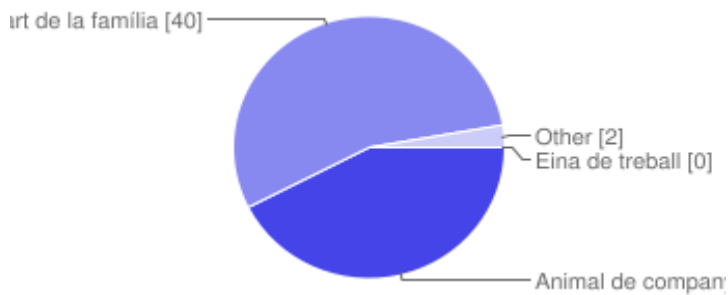
Família amb nens	34%
Parella	29%
Visc sol	10%
Other	27%

6. Has tingut, tens o vols tenir un gos/sa a casa?

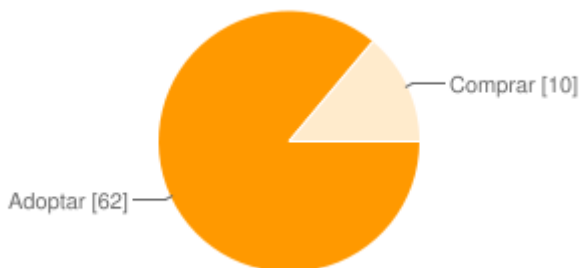
Si	70%
No	29%

7. Com el/s consideraves, el/s consideres o el/s consideraries?

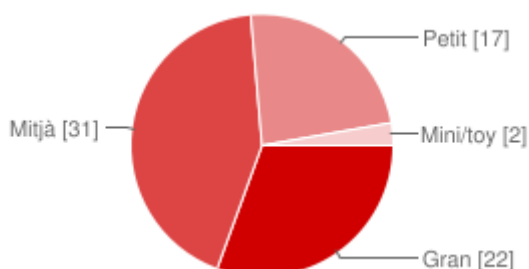
Eina de treball	0%
Animal de companyia	42%
Part de la família	55%
Other	3%

8. En cas afirmatiu, que t'estimaries més?

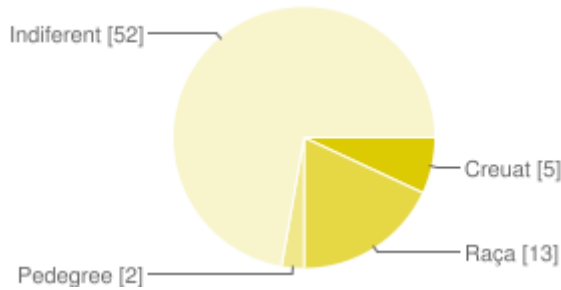
Adoptar	85%
Comprar	14%

9. Pel que fa a la mida, voldries que fos ...

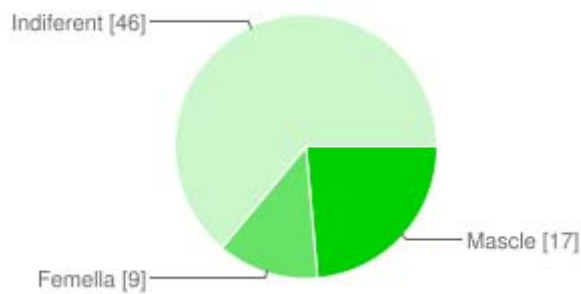
Gran	30%
Mitjà	42%
Petit	23%
Mini/toy	3%

10. Pel que fa la raça voldries que fos ...

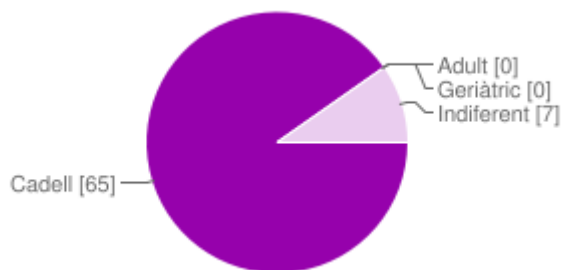
Creuat	7%
Raça	18%
Pedegree	3%
Indiferent	71%

11. Pel que fa al sexe voldries que fos ...

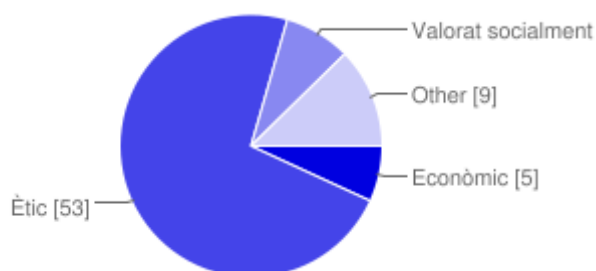
Mascle	23%
Femella	12%
Indiferent	63%

12. Pel que fa l'edat voldries que fos ...

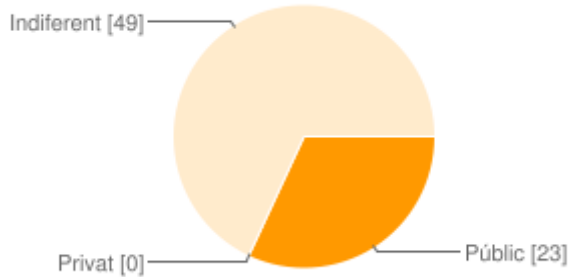
Cadell	89%
Adult	0%
Geriàtric	0%
Indiferent	10%

13. Motiu pel qual decidirieu adoptar:

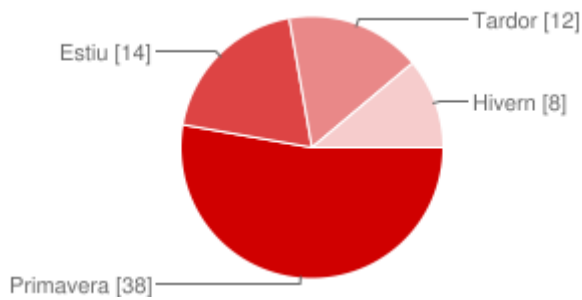
Econòmic	7%
Ètic	73%
Valorat socialment	8%
Other	12%

14. El centre d'adopció on aniries:

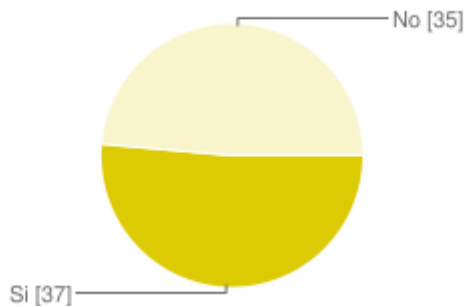
Públic	32%
Privat	0%
Indiferent	67%

15. Època de l'any en que realitzaries l'adopció

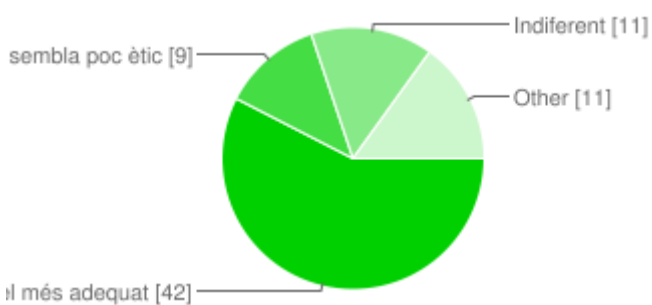
Primavera	52%
Estiu	19%
Tardor	16%
Hivern	11%

16. Adoptaries un animals sense conèixer la procedència?

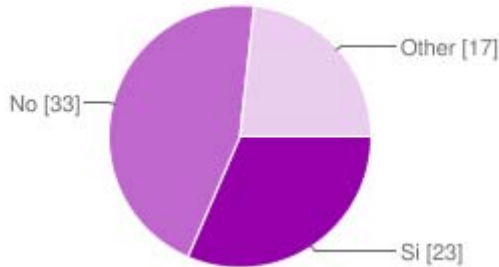
Si	51%
No	48%

17. ¿Què en penses de la esterilització obligatòria que requereix el protocol dels centre i gosses?

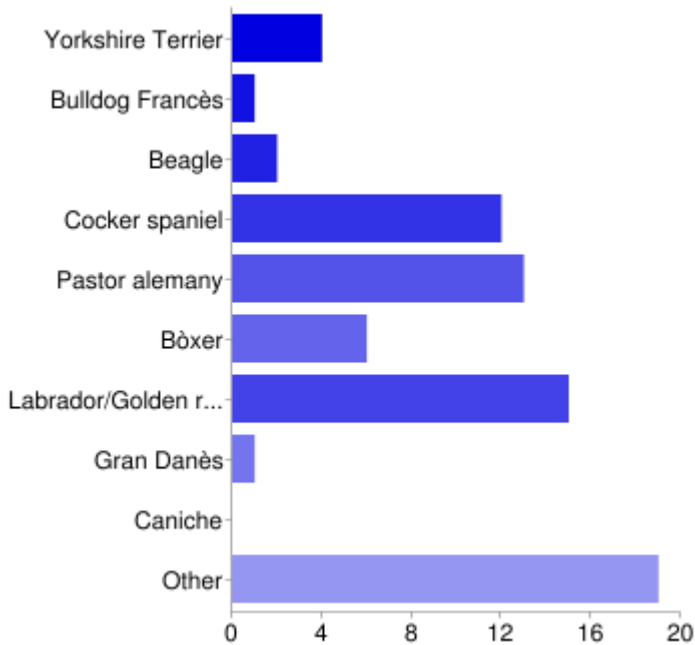
Em sembla el més adequat	58%
Em sembla poc ètic	12%
Indiferent	15%
Other	15%

18. Adoptaries un animal amb un grau de discapacitat o malaltia?

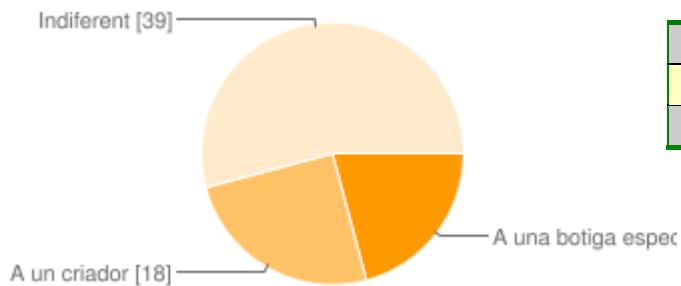
Si	32%
No	45%
Other	23%

19. Pel que la raça, quina és la teva preferència?

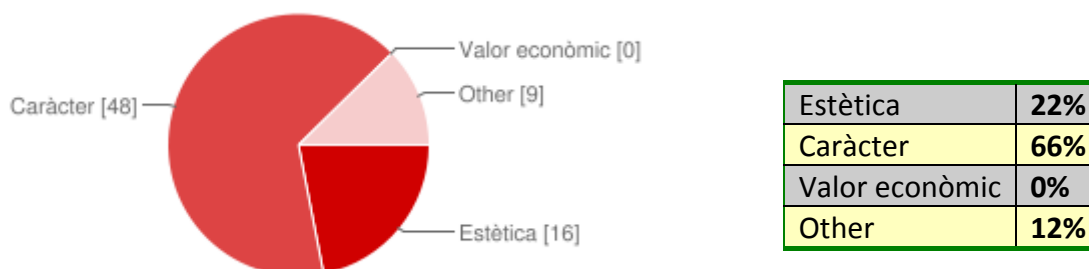
Yorkshire Terrier	5%
Bulldog Francès	1%
Beagle	3%
Cocker Spaniel	16%
Pastor alemany	18%
Bòxer	8%
Labrador/Golden Retriever	21%
Gran Danès	1%
Caniche	0%
Other	26%

20. On t'adreçaries per comprar un gos?

A una botiga especialitzada	21%
A un criador	25%
Indiferent	53%

21. Motiu pel qual decidirieu comprar una determinada raça:

6.2. Comentaris de les enquestes

- La majoria de les enquestes s'han realitzat a un sector de la població amb edats compreses entre els 21 i els 30 anys, molts d'aquests són residents de la província de Barcelona (75%) i viuen a un pis (64%).
- Pel que fa a la situació familiar, si observem les gràfiques veiem que no hi ha un resultat predominant.
- Gairebé tres quartes parts de les persones enquestades (70%) han tingut o volen tenir un gos a casa, i més de la meitat el consideraven/consideren/considerarien com a part de la família. Cap persona de les entrevistes ha contemplat l'opció de tenir un gos com a eina de treball.
- En general, el 85% del enquestats prefereixen l'adopció a la compra d'un gos.
- Relacionat amb la mida de l'animal, hi ha diversitat d'opinions.
- Hi ha un clar predomini d'indiferència pel que fa a la raça (71%) i al sexe (63%).
- En general, els/les enquestades prefereixen tenir un gos des que és cadell (89%).
- Pel que fa al motiu pel qual escollirien adoptar un gos enlloc de comprar-lo, és preferentment per un motiu ètic (73%).
- Més de la meitat (67%), els resulta indiferent anar a un centre d'adopció públic o privat. Cal esmentar però, que ningú ha contemplat l'opció d'anar a un centre d'adopció privat (0%). Possiblement això sigui degut a que els enquestats no tenen coneixements sobre l'adopció i no són conscients que els centres privats

són les protectores d'animals, que en moltes ocasions proporcionen més informació sobre la procedència del gos i la seva actitud.

- En referència a l'època de l'any en que es realitzaria l'adopció, la meitat dels enquestats ho farien a la primavera (52%), tot i que cal esmentar, que molts dels enquestats els resultava indiferent l'època de l'adopció.
- Podríem dir que la meitat dels enquestats no adoptarien un gos sense saber-ne la procedència (48%) i l'altre meitat si (51%).
- En general (58%) els sembla adient el protocol d'esterilització de les gosses, i un 15% (altres) no en coneixien el protocol.
- En general, la majoria dels enquestats (45%), no adoptarien un gos que tingues discapacitats o alguna malaltia crònica, ja sigui pel cost que els suposaria el tractament, per les atencions addicionals que hagi de tenir el gos, pel sentiment d'empatia cap al gos... No obstant però, un 23%, possiblement si que estarien disposats a adoptar-lo si el grau de discapacitat o malaltia no fossin massa greus.
- Quan observem les preferències pel que fa a la raça, hi ha gran diversitat de gustos, però cal esmentar que molts dels enquestats (26%), no han escollit cap opció de raça perquè tal i com ja havien respost anteriorment, prefereixen l'adopció d'un gos, en la qual, no busquen una determinada estètica sinó un company/amic, sigui maco o no tant maco.
- Pel que fa a la resta dels enquestats que han optat per una determinada raça, és perquè volen tenir la certesa que el seu gos tindrà unes determinades característiques fisonòmiques i de caràcter.

7. CONCLUSIONS

A mesura que ha anat evolucionant la societat actual i la preocupació pels drets dels animals, han anat sorgint diverses legislacions que en regulen el seu benestar, entre aquestes cal destacar a nivell europeu la *Declaració universal dels drets dels animals*.

A nivell nacional, es troben divergències pel que fa a la regulació d'aquest tema, ja que la constitució espanyola dóna competències a cada comunitat autònoma per a la regulació de les lleis de protecció animal. A Barcelona, existeix una normativa municipal, la *Ordenança sobre la protecció, la tinença i la venda d'animals*.

Aquesta normativa no tan sols recull aspectes pel que fa al benestar animal, a les condicions higienicosanitàries que s'han de complir les persones que posseeixen un animal de companyia, sinó que també detalla les sancions que s'imposen a les persones que cometen infraccions de l'esmentada normativa.

Dins de l' *Ordenança sobre la protecció, la tinença i la venda d'animals*, s'estableix la obligatorietat de la identificació dels animals de companyia. Les persones propietàries o posseïdores d'animals de companyia estan obligades a identificar-los electrònicament amb un microxip homologat o tatuatge, per motius de protecció i seguretat.

L'obligació de la identificació dels animals de companyia té un doble benefici: d'una banda permet demostrar al propietari que l'animal és legalment seu i en facilita la recuperació de l'animal en cas de pèrdua o robatori; d'altra banda, permet a les autoritats establir un control sanitari dels animals i, d'aquesta manera pot millorar l'eficàcia dels programes de lluita i eradicació enfront a possibles zoonosis i altres malalties. A més a més, contribueix a evitar l'abandonament

mitjançant les sancions que imposa la legislació a la persona que comet aquest acte.

Pel que fa a l'adopció, que és un dels temes principals del nostre treball, també hi ha un marc legal que la regula, recollit a l'article 18 de Decret Legislatiu 2/2008, de 15 d'abril.

Qualsevol persona que vulgui adoptar, ha de seguir un protocol d'adopció, en el qual es compromet a complir la normativa vigent pel que fa a la tinença d'animals de companyia. A més a més, la persona interessada en adoptar, ha de complir també una sèrie de requisits, alguns dels quals els marca la pròpia entitat.

A més a més, i és una pràctica estesa en la majoria de protectores, s'obliga a tot aquell qui adopta un animal a la seva esterilització. Hem pogut constatar mitjançant les enquestes realitzades, que per a moltes persones és una pràctica que no està ben vista, això possiblement és degut a que aquestes persones no estan ben informades de la problemàtica de l'abandonament d'animals. Tal i com s'ha desenvolupat al treball, l'objectiu de la esterilització és evitar gestacions no desitjades i una superpoblació de gossos que no tenen propietari, i acaben a les gosses, on degut a l'elevada densitat moltes vegades han de ser sacrificats, sent animals sans tot i que la normativa vigent ho prohibeix.

Aquesta elevada superpoblació d'animals a les gosses, per una banda pot venir per aquestes gestacions indesitjades, i d'altra banda per la irresponsabilitat per part dels propietaris de comprar un animal en un determinat moment, en el qual tan sols veuen els beneficis, i alhora d'assumir despeses econòmiques perquè marxien de viatge, perquè l'animal emmalalteix... l'abandonen. Com ja s'ha enumerat anteriorment al treball, existeixen gran diversitat de causes per les quals un gos és abandonat.

És per aquest motiu, que és tant important la presència de les protectores, perquè recullen tots aquells animals que han estat abandonats, a l'espera de que algú els doni una segona oportunitat.

És interessant conscienciar a la gent de la responsabilitat que suposa la tinença d'un animal de companyia, en aquest cas un gos, l'abandó massiu s'està convertint en un problema social.

Mitjançant l'enquesta que s'ha realitzat, molta gent està disposada a adoptar, no obstant, és necessari dir que estiguin disposats a adoptar no vol dir que un cop han decidit tenir un gos, després l'adoptin realment. En moltes ocasions la gent busca una determinada raça, una determinada edat... que a la gossa o protectora no tenen, i opten per comprar.

En general, el fet de tenir un gos, ja sigui comprat o adoptat, comportarà una sèrie d'obligacions, que un ha d'estar disposat a assumir, així com també aportarà molts beneficis, el primer d'aquests, que serà un fidel company de vida.

És ben sabut, que el gos és un dels animals genèticament més manipulats, i que cada cop més es fa selecció de determinats caràcters en gossos. És per aquest motiu, que moltes vegades, quan es busca una determinada aptitud, característica o caràcter, el públic en general opta per comprar, perquè així s'asseguren d'alguna manera, que el seu gos tindrà un determinat caràcter o fisonomia.

Els gossos creuats han demostrat tenir no només bones qualitats físiques i bon caràcter, sinó que en ocasions superen en habilitat als gossos de raça. A diferència del que succeeix amb els gossos de raça, en el cas dels gossos creuats hi ha una gran diversitat genètica, el principal problema és que potser tens un bon exemplar de gos creuat però no pots reproduir els caràcters genètics que tant tan agradat, ja que aquests caràcters poden no transmetre's a la seva descendència. Per aquesta raó, moltes persones es decanten per escollir un gos de raça.

En general, entre la població hi ha molta confusió amb els termes *raça*, *estàndard* i *pedigrí*.

Es defineix com a raça al conjunt d'individus que presenten caràcters comuns que els diferencien d'altres representants de la seva espècie i que són genèticament transmissibles. Cada raça té el seu estàndard racial, el qual recull les característiques físiques i psicològiques que marca l'associació oficial cinòfila del país d'origen de cada raça. El terme pedigrí fa referència a la genealogia d'un determinat exemplar d'una raça determinada, i és una eina útil per tal de comprovar el grau de consanguinitat de cada individu i evitar d'aquesta manera, els creuaments amb membres de la seva pròpia família. Qualsevol individu pot tenir pedigrí sempre i quan es demostrï que tres generacions anteriors al nostre exemplar, també tenen pedigrí.

Un gos de raça pot o no, complir exactament l'estàndard, de la mateixa manera que pot o no tenir pedigrí.

Actualment, cada país enregistra les preferències racials canines de la població, i gràcies a aquestes dades, es pot fer una previsió de com seran les races pròximament.

La tendència és a seleccionar gossos amb caràcters racials extrems, és a dir, es fa selecció perquè gossos petits com ara el Chihuahua, cada vegada siguin més petits i gossos grans com el Dogo, cada vegada siguin més grans; són els anomenats *hipertípus*. Cal esmentar però, que en ocasions aquesta selecció va en contra de la pròpia salut de l'animal, existeixen molts exemples: el cas del Labrador, el qual s'està fent selecció dels animals que són més tranquils, i tenen problemes d'obesitat; els problemes respiratoris de les races braquicèfales, les quals s'està fent selecció perquè cada vegada tinguin els musells més curts o la artrosi dels

Dogos, com a conseqüència de que estan sent seleccionats perquè cada vegada siguin més gegants.

Cada vegada s'enregistra més la tinença de races "atípiques" del territori, les quals s'adapten millor a les demandes dels propietaris, aquest fenomen és gràcies a la globalització i al fàcil accés a la informació de cada raça.

Gràcies a la gran diversitat de races com a conseqüència de la selecció genètica que s'està fent, cada persona té la possibilitat d'escollir aquell gos que millor compleixi les seves exigències, tant pel que fa el caràcter com a l'estètica.

La ciència evoluciona i es pot esperar que d'aquí a un temps moltes de les malalties genètiques que poden afectar a moltes races degut al fenomen de la consanguinitat, es puguin solucionar. De moment però, està prohibit reproduir gossos amb malalties hereditàries declarades, s'han d'esterilitzar per evitar la seva transmissió a la descendència.

Un dels objectius d'aquest treball és veure quines són les preferències compra o adopció d'un gos, i veure el grau de coneixença de la població pel que fa a temes relacionats amb aquests dos aspectes: l'abandó, els protocols d'adopció, l'esterilització, els estàndards racials... Les enquestes han permès obtenir una petita idea del que opina un petit sector de la població. S'ha pogut constatar que gran part de la gent està conscienciada del maltracte animals i estan en contra de l'abandó, i optarien per adoptar un gos, però d'altra banda hi ha una manca important d'informació pel que fa a: desconeixença del motiu de l'esterilització, dels llocs on dirigir-se en cas de voler adoptar animal (molta gent no és conscient que les protectores són entitats amb fons privats).

Cal esmentar també, que un percentatge dels enquestats prefereixen la compra d'un gos. Això és, perquè tal i com s'ha esmentat, el fet de comprar un gos d'una raça determinada et dóna unes garanties de la mida que adquirirà, el caràcter... i a

més a més, també et permet tenir-lo des de cadell i educar-lo segons la teva conveniència (per exemple els gossos pigall).

Així doncs s'ha pogut veure que de les persones enquestades, hi ha un percentatge important que estarien disposades a adoptar un gos, no obstant, no és un resultat significatiu, ja que en general, la tendència és a comprar gossos.

És important tenir en compte, que malgrat que molta gent enquestada està disposada a adoptar un gos, no són conscients de que moltes vegades aquests necessiten unes atencions especials i extres, causats pel propi abandonament, que potser no seran capaços d'assumir o de proporcionar-li. Aquest un dels principal motius pels quals hi ha un gran nombre de retorns als centres de gossos que ja han estat adoptats.

Finalment, concloure el treball dient que l'adopció és una opció necessària, no només per tal de millorar la qualitat de vida d'aquells animals que han estat abandonats, sinó també per tal d'evitar l'eutanàsia deguda a l'elevada densitat als centres. A més a més, també és summament important l'esterilització com a mesura preventiva, així com també l'educació al "consumidor" de la seva importància i de la seva innocuïtat.

D'altra banda, també cal prevenir a la gent que vol adoptar, que de vegades pot ser complicada l'adaptació del gos a una nova llar, però que amb la predisposició i l'ajuda veterinària adequada no serà difícil.

Un altre punt addicional a tenir compte, seria la realització de campanyes per tal d'informar a la població de la "part negativa" de tenir un gos com a animal de companyia, és a dir, les responsabilitats i despeses econòmiques que comporta.

També es oportú comentar que així com als centres d'adopció es fa una selecció dels possibles adoptants, a les botigues i criadors també s'hauria de fer, ja que en

ocasions es venen gossos a persones que únicament els volen com a complement estètic i no tenen ni d'interès ni els coneixements suficients com per tenir un gos en bones condicions.

En determinats casos, és interessant contemplar l'opció de la compra d'un gos ja que dóna la seguretat que el gos complirà unes determinades característiques físiques i psicològiques. Si a una persona li interessa un gos afectuós amb els nens, tenim la opció d'adoptar un gos adult, amb un caràcter ja format; però si l'interessa un cadell, és millor comprar un gos d'una raça amb un caràcter pacífic i juganer. Així s'eviten sorpreses.

Per tant, l'adopció és una molt bona opció, però cal ser conscients que en determinades situacions, la millor opció és la compra d'un gos.

8. BIBLIOGRAFIA

Llibres:

- Fallipi R. *El Gran Libro de los perros*. Barcelona: Planeta; 1999.
- Grandjean D, Vaissaire J, Vaissaire J. *Enciclopedia royal canin del perro*. Paris: Aniwa; 2002.
- Hofer A. *El gran libro del perro*. 2ª ed. Barcelona: Oceano Ambar; 2006.
- Louganis G, Siino BS. *For the life of your dog :A complete guide to having a dog in your life, form adoption and birth through sickness and health*. Victoria: Hyland House; 1985.
- Morris D. *Razas de perros*. Barcelona: Omega; 2001.
- Pugnetti G. *Guía de perros*. 8ª ed. Barcelona: Editorial Grijalbo; 1994.

Pàgines web:

- Agència de Salut Pública de Barcelona - <http://www.aspb.es>
- Ajuntament de Barcelona – <http://bcn.net>
- American Kennel Club – www.akc.org
- AND – www.adn.es
- Centre d'adopció Penedés – <http://www.caadpenedes.org>
- De gossos – <http://www.degossos.org>
- El mundo – www.elmundo.es
- EL PAÍS – www.elpais.com
- El Periódico de Catalunya – www.elperiodico.es
- Eur-lex - <http://eur-lex.europa.eu/es/index.htm>
- Federació canina internacional - <http://www.fci.be/>
- Fundació Affinity - <http://www.fundacion-affinity.org>
- Fundació Altarriba - <http://www.altarriba.org>
- Fundació FAADA - <http://www.faada.org>
- Generalitat de Catalunya - <http://www.gencat.cat/>
- Gossos – <http://www.gossos.com>
- La coordinadora - <http://www.lacoordinadora.org>

- La Vanguardia – www.lavanguardia.es
- Mascotia - <http://perros.mascotia.com>
- Portal del Boletín Oficial del Estado - <http://www.boe.es/>
- Protectora Huellas - <http://www.protectorahuellas.org>
- Real Societat Canina Espanyola - <http://www.rsce.es>
- Sobre gossos – <http://www.sobregossos.com/razas.html>
- Televisió de Catalunya - <http://www.3cat24.cat>
- Todo pets – http://www.todopets.com/razas_gossos

Legislació

- Espanya. Decret 22/2003, de 4 de juliol. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, 16 de juliol de 2.003, núm 3926.
- Espanya. Decret 243/1994, de 13 de Setembre. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, 30 de Setembre de 1.994, núm. 1954.
- Espanya. Decret 328/1998, de 24 de desembre. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, 4 d'abril de 1.999, núm 2798.
- Espanya. Decret 6/1999, de 26 de gener. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, 1 de febrer de 1.999, núm 2819.
- Espanya. Decret Legislatiu 2/2008, de 15 d'abril. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, 17d'abril de 2008, núm. 5113
- Espanya. Decret Legislatiu 2/2008, de 15 d'abril. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, 17d'abril de 2.008, núm. 5113.
- Espanya. Llei 12/2006, del 27 de juliol. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, de 3 d'agost de 2.006, núm 4690.
- Espanya. Llei 3/1988, de 4 de març. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, de 13 de març de 1.988. Num. 967.
- Espanya. Llei 50/1999, de 23 de desembre. *Diari Oficial de l'Estat*, 24 de desembre de 1.999, num. 307, p. 45306- 45310.
- Espanya. Ordre de 28 de novembre de 1988. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, 30 de desembre de 1.988, núm. 1087.

- Espanya. Reial Decret 287/2002, de 22 de març. *Diari Oficial de l'Estat*, 27 de març de 2.002, num. 74, p. 12290- 12292.
- Europa. Directiva del Consell 339/97, de 9 de desembre. *Diari Oficial*, 3 de març de 1.997, núm. 061, p. 1-69.

Articles de premsa

- ADN, "BCN pide que los animales puedan ir en metro y bus" a ADN.es, 2 de Desembre de 2010, local.
- CATALUNYA VANGUARDISTA, "sense desviar la mirada dels seus ulls" a Catalunya Vanguardista, 2 d'Agost de 2010, societat.
- EL MUNDO, "La crueldad con los animales, un signo de alarma psiquiátrica" en El mundo.es, 3 de Setembre de 2010.
- EL PAIS, "Retirada la custodia de un perro maltratado por primera vez en España" en El Pais.com, 28 de Desembre de 2009, societat.
- EL PAÍS, "Se aprende de los aciertos y no de los errores" a El País.es, Madrid, 30 de Juliol de 2009, societat.
- EL PAÍS, "Tres meses de cárcel para un hombre que mató a un gato a palos" en El Pais.com, 15 de Maig de 2008, societat
- EL PAÍS, "Un juez multa a una mujer que abandonó a su perra" en El Pais.com, 26 de Març de 2007, societat.
- LA VANGUARDIA, "La Rambla se quedará sin puestos de animales" EN La Vanguardia. Es, 16 d'Abril de 2010, vida.

ANNEX

Por la presente solicito información para la adopción de un animal de compañía a través de la Fundación Altarriba. Declaro que nuestro interés es serio y que, en principio, y sin rechazar sus posibles consejos o sugerencias, nos inclinamos por el tipo de animal que más abajo describimos. A fin de facilitar en lo posible su integración en nuestra familia, incluyo unos datos generales que puedan servir de orientación.

Entiendo y acepto que Fundación Altarriba no envía animales, y que de llevarse a cabo la adopción de alguno que se encuentre bajo su custodia, debemos desplazarnos al centro para recogerlo personalmente y firmar el correspondiente contrato de adopción, aceptando un seguimiento posterior que verifique que está correctamente atendido. Entiendo y acepto también que el animal se me entregaría vacunado y microchipado, además de esterilizado si su edad lo permite, obligándome en caso contrario a esterilizarlo más adelante, cuando se me indicara.

1 - Yo

.

Nombre

Edad: años

Ciudad

Provincia

e.mail

Teléfono

.

Según la LOPD 15/1999 de Protección de Datos de Carácter Personal, sus datos serán incluidos en el fichero automatizado de la Fundación Altarriba, y usted tendrá derecho de acceso, rectificación, oposición y cancelación remitiendo una carta a: Fundación Altarriba · Pau Claris 87, 2n 1a · 08010 Barcelona. Si incluye su e.mail nos autoriza al envío por este medio de información sobre nuestras actividades, programas y promociones.

.

2 - Mi familia

.

Somos adultos
 niños menores 6 años,
 niños mayores de 6 años
 personas mayores de 65 años

Vivimos en Piso
 Casa unifamiliar
 Ático
 Casa rural
 Otro (indicar)

Es Alquilada - En propiedad

Casos de alergias SI - NO
movilidad disminuida SI - NO

Tenemos Balcón
 Terraza

- Jardín
- Nada exterior

Superficie aproximada de la vivienda, m2

3 - Hemos pensado en

- Especie Perro - Gato
- Sexo Macho - Hembra - Nos da igual
- Edad Joven - Adulto - Anciano - Nos da igual
- Tamaño Hasta 10 kg - De 10 a 15 kg - De 15 a 30 kg - Más de 30 kg
- Pelo Corto - Largo - Nos da igual

Este es el tipo de raza* que habíamos pensado/nos gusta:

* Los animales de pura raza en adopción (perros o gatos), en un 95% de los casos son ancianos o están enfermos, o ambas cosas. En el caso de ser cachorros ni siquiera los de razas más habituales, ya que los propietarios apuran hasta el final para venderlos y sacar un beneficio. Por tanto, te recordamos que al menos a través de Fundación Altarriba será prácticamente imposible que puedas adoptar un "pura raza" cachorro, aunque quizás (sólo quizás) sí un adulto sano. Este campo nos sirve para saber qué tipo de animal es el que en principio más te atrae, no para que te lo busquemos exactamente.

Comentarios

AVISO: La IP que te identifica como remitente de este formulario es 83.55.81.38 . Al enviarlo, aceptas que no incluirás comentarios insultantes, racistas, contrarios a la ley, no relacionados con la protección de los animales o distintos al objeto específico de este formulario: la adopción de un animal de compañía.

4 - Enviar

ENVIAR FORMULARIO

Borrar datos

D/Dña, mayor de edad, con CIF número, con domicilio en que designo para notificaciones, comparezco y como mejor proceda en Derecho digo:

Que formulo **DENUNCIA** contra, domiciliado en, por infracción de la Ley de la Generalitat de Catalunya 22/2003 de Protección de los Animales en base a los siguientes hechos:

1. En fecha el firmante vio personalmente cómo el denunciado practicaba la siguiente conducta: [marcar conducta denunciada]

- Maltratar o agredir físicamente animales.
- Sacrificar gatos y perros.
- Abandonar animales.
- Capturar perros y gatos vueltos salvajes con el uso de armas de fuego.
- Esterilizar animales, practicar mutilaciones a animales y sacrificar animales sin control veterinario.
- Organizar o participar en peleas de perros, de gallos o de otros animales.
- Mantener los animales sin la alimentación necesaria o en instalaciones inadecuadas desde el punto de vista higienicosanitario, de bienestar y de seguridad.
- Practicar la caza, la captura en vivo, la venta, la tenencia, el tráfico, el comercio y la exhibición pública de animales o de los huevos y los crías de ejemplares de especies de la fauna autóctona y de la no autóctona protegidas o en peligro de extinción.
- Venta ambulante de animales fuera de mercados y ferias autorizadas.
- Anular el sistema de identificación.
- Hacer tiro al pichón.
- Hacer matanzas públicas de animales.
- Instalar atracciones feriales de caballitos en que se utilicen animales.
- Hacer un uso no autorizado de animales en espectáculos.
- Suministrar sustancias a un animal que le causen alteraciones de la salud o del comportamiento.
- No dar a los animales la atención veterinaria necesaria para garantizar la salud.
- Cazador en espacios declarados reservas naturales de fauna salvaje en que la caza está prohibida y en refugios de fauna salvaje.
- Hacer donación de un animal como premio o recompensa.
- Transportar animales de manera inadecuada.
- Filmar escenas ficticias de crueldad, maltrato o sufrimiento de animales.
- Usar colas o sustancias pegadizas como método de control de poblaciones de animales vertebrados.
- Exhibir animales en los escaparates de los establecimientos de venta de animales.
- Hacer exhibición ambulante de animales como reclamo.
- Vender o hacer donación de animales por medio de revistas de reclamo o publicaciones asimilables.

2. La conducta denunciada se acredita con la siguiente prueba, aportándose los medios materiales siguientes:

- Documentos
- Fotografías
- Vídeos
- Otros

3. La conducta del denunciado está tipificada como una infracción de la Ley de Protección de los Animales.

S O L I C I T O

Se admita el presente escrito y la documentación adjunta, y se ordene la apertura de un expediente administrativo sancionador, en el cual se me tendrá que tener como parte, dándome traslado de todas las actuaciones y actas practicados, a los efectos de depurar las responsabilidades que dimanen de la conducta denunciada, con imposición de la sanción pertinente al culpable.

Población y fecha

Firmado:

**GENERALITAT DE CATALUNYA
DIRECTOR GENERAL DE MEDI NATURAL
CARRER DOCTOR ROUX 80
08017 BARCELONA**

Estándar FCI N° 87 /13.09.2004 / E

GOS D'ATURA CATALÁ
(Perro de Pastor Catalán)

ORIGEN : España.

FECHA DE PUBLICACIÓN DEL ESTÁNDAR ORIGINAL VÁLIDO : 26.05.1982.

UTILIZACIÓN : Es en el cuidado de los rebaños, donde se muestra la verdadera esencia de esta raza, pues no sólo hace lo que le manda el pastor sino que en muchos casos es capaz de tomar decisiones propias, dirigiendo el rebaño con una facilidad pasmosa, obligando a que ninguna res se separe de las demás. Por su gran coraje y valor, puede ser también utilizado en misiones de vigilancia. Por su tamaño, bonito pelo, inteligencia y gran fidelidad a sus dueños, puede ser un excelente perro de compañía.

CLASIFICACIÓN FCI : Grupo 1 Perros de pastor y perros boyeros (excepto perros boyeros suizos).
Sección 1 Perros de pastor.
Sin prueba de trabajo.

BREVE RESUMEN HISTÓRICO : Originario de los Pirineos Catalanes, se ha propagado a todas las zonas de pastoreo de Cataluña.

APARIENCIA GENERAL : De estructura mediolínea, es un perro bien conformado, tamaño mediano y hermoso pelo.

PROPORCIONES IMPORTANTES : Ligeramente más largo que alto, aproximadamente en la proporción 9 a 8.

TEMPERAMENTO / COMPORTAMIENTO : Perro muy sobrio, vivo e inteligente, de mirada noble, con carácter rústico y apreciable, muy devoto del pastor y del rebaño que se le confía, no se acerca a los desconocidos, por lo que en ocasiones parece huraño. Es un gran vigilante. Muy resistente al calor, al frío y a todos los agentes atmosféricos. La alimentación más frugal les es suficiente para trabajar en las condiciones extremas indicadas.

FCI-St n° 87 – 13.09.2004

CABEZA : Cabeza fuerte, ligeramente convexa y ancha de base, sin que resulte pesada, bien proporcionada con el resto del cuerpo. La proporción cráneo-hocico es de 4 a 3.

REGIÓN CRANEAL :

Cráneo : Ligeramente más largo que ancho, con un surco netamente acentuado en su primer tercio, que luego se aplana y el resto hasta el occipital formando cresta. Hueso occipital pronunciado. El perfil superior del cráneo es ligeramente abovedado, pudiendo representar un corto espacio menos acentuado en su centro. Los senos frontales bien desarrollados, tanto en sentido longitudinal, como transversal. Arcos superciliares bien marcados.

Depresión fronto-nasal (o Stop) : Bien visible pero no muy pronunciado.

REGIÓN FACIAL :

Trufa : Recta, proporcionada a la cabeza y obligatoriamente negra.

Hocico : Recto, bastante corto, en forma de pirámide truncada y con las aristas redondeadas.

Labios : Más bien gruesos, recogidos, de corte casi recto, con el labio inferior sin hacer caída. Intensamente pigmentados en negro. También el paladar está pigmentado en negro.

Mandíbulas / Dientes : Fuertes, de buen tamaño, blancos y firmes. Mordida en tijera. Colmillos a veces despuntados en los perros que trabajan.

Ojos : Muy abiertos, expresivos, de mirada viva e inteligente. Redondeados, de color ambar oscuro y con los párpados bordeados de negro.

Orejas : De inserción alta, triangulares, finas y terminadas en punta. Cartílago de inserción suave y, no grueso, cuelgan pegadas a la cabeza. Relación de anchura a longitud de 8 a 10. Revestidas de largos pelos que terminan en un flequillo. Movibles. En perros de trabajo pueden aceptarse cortadas.

CUELLO : Vigoroso, sólido, musculoso, corto, pero con una proporción que le permita una buena movilidad. Bien insertado en las espaldas.

CUERPO : Ligeramente alargado, fuerte, musculoso, dando sensación de fuerza y agilidad.

Cruz : Destacada.

Espalda : Línea dorsal recta, no ensillada, con ligera elevación en la grupa que de todos modos será igual o ligeramente menos elevada que la cruz. Esta diferencia a simple vista puede ser favorable a la grupa, debido a la cantidad de pelo y subpelo que la misma presenta.

Grupa : Robusta y musculosa, suavemente inclinada.

Pecho : Ancho, bien desarrollado, llegando a nivel de los codos. Costillas arqueadas, no planas, a fin de dar una buena capacidad para el trabajo.

Abdomen : Vientre ligeramente recogido, con flancos cortos, pero fuertes y bien marcados.

COLA : De inserción más bien baja. Puede ser larga (sobrepasando ligeramente el corvejón) o corta (no sobrepasando los 10 cms). Existen anuros y en los de trabajo, se admiten con la cola cortada. El porte de la cola cuando el perro está en reposo es colgante acodada en su parte inferior, si bien se aceptan en forma de sable.

En acción la cola es llevada alegremente, pero nunca enroscada sobre el dorso. Está cubierta de abundante pelo suavemente ondulado.

EXTREMIDADES

MIEMBROS ANTERIORES : Fuertes, secos, derechos y con buenos aplomos tanto vistos de frente como de lado. La distancia codo-cruz es aproximadamente igual a la del codo al suelo.

Hombros (Escápula) : Musculosos y fuertes, ligeramente oblicuos.

Angulo escapulo-humeral : Puede estimarse en unos 110°.

Brazo : Fuerte y musculoso, con los codos paralelos, ni cerrados, ni abiertos, bien pegados al cuerpo.

Codo : **Angulo humero-radial** : Aproximadamente de 135°.

Antebrazo : Vertical, fuerte, bien dispuesto para el trabajo.

Carpó y metacarpó : Siguen la misma verticalidad del antebrazo, siendo más bien cortos.

Pies : Ovalados, los pulpejos negros y duros. Membranas interdigitales bien manifiestas y cubiertas de abundantes pelos. Uñas negras y fuertes.

MIEMBROS POSTERIORES : Fuertes, musculosos y bien aplomados, dando sensación de potencia y agilidad.

Muslos : Largos, anchos y musculosos, con huesos fuertes.

Angulo Coxo-femoral : Aproximadamente de 115°.

Rodilla : Ángulo femur-tibial. Aproximadamente de 120°.

Pierna : De hueso y músculo fuertes.

Corvejones : Más bien descendidos. Paralelos y bien aplomados.

Angulo del corvejón : Aproximadamente 140°.

Metatarso : Bastante corto, fuerte y vertical al suelo.

Pies : Iguales a los anteriores, pero presentando un doble espolón, provisto de hueso, de inserción baja y unidos entre sí y con el primer dedo del pie mediante una membrana interdigital.

MOVIMIENTO : Suave, típico de los perros de pastor. El galope sólo se obtiene en espacios muy grandes, por lo que en el ring el movimiento típico es el trote corto, con el movimiento típico a todos los perros provistos de espolones.

PIEL : Más bien gruesa. Tensa en cuerpo y cabeza. Bien pigmentada.

PELAJE

PELO : Largo, lacio o muy poco ondulado. Áspero. Abundante subpelo, sobre todo en el tercio posterior. En la cabeza presenta barba, bigote, tupé y sobrecejar, que sin embargo dejan ver los ojos. Cola bien provista de pelo, al igual que las extremidades.

Debe hacerse la observación de que en la muda de pelo, ocurre un típico fenómeno, al efectuarse la misma en dos secuencias. En la primera se muda el pelo de la mitad anterior del perro, dando la sensación de que se trata de dos medios perros con pelaje distinto. En la segunda se muda la mitad posterior, con lo que vuelve a igualarse.

COLOR : Vistos de lejos aparecen como monocolors, pudiendo tener tonalidades más claras en las extremidades. Vistos de cerca se observa que la coloración viene dada por la mezcla de pelos de distintas tonalidades : Barquillo, pardo más o menos rojizo, gris, blancos y negros. Los colores básicos resultantes de su mezcla son :

- Barquillo, en sus tonalidades claro, medio y oscuro.
- Arena, integrado por pelos pardos, barquillos, blancos y negros. Con también tres tonalidades, clara, media y oscura.
- Gris. Formado por pelos blancos, grises y negros, con tonalidades que pueden ir del gris plata al gris negruzco. Si el negro es dominante y está sólo combinado con pelos blancos, da un negro con aspecto de escarcha.

También existen ejemplares con mezcla de pelos negros, barquillo y arena rojizo, que pueden dominar en algunas partes, dando la sensación de ejemplares negro y fuego.

No se admiten las manchas negras, ni blancas. A veces se toleran algunas pequeñas agrupaciones de pelos blancos en forma de estralla pectoral, o en la parte superior de los dedos que, sin embargo, no debe ser en este caso ir acompañado de la uña blanca.

TAMAÑO :

Altura a la cruz : Machos de 47 a 55 cms.
Hembras de 45 a 53 cms.

FALTAS : Cualquier desviación de los criterios antes mencionados se considera una falta y la gravedad de ésta se considera al grado de la desviación al estándar y de sus consecuencias sobre la salud y el bienestar del perro.

FALTAS GRAVES

- Cabeza plana o sin surco.
- Orejas en rosa, mal implantadas, con el cartílago de inserción fuerte, largas o separadas.
- Ojos claros.

- Falta de dos premolares.
- Ligero prognatismo.
- Espalda ensillada.
- Miembros o pies desviados.
- Alguna de las uñas blancas.
- Falta de hueso en los espolones o espolón simple.

FALTAS ELIMINATORIAS

- **Perro agresivo o temeroso.**
- Falta de pigmentación en labios, nariz, párpados o paladar.
- Nariz marrón.
- Ojos azulados.
- Manchas blancas.
- Falta de más de dos premolares o de dos dientes.
- Cola enroscada sobre el lomo.
- Falta de espolones o de las membranas interdigitales.
- Todas uñas blancas.
- Más de tres cms. por exceso o por defecto sobre los límites de la talla.
- Cabeza con aspecto de Pastor de los Pirineos o Briard.
- Prognatismo superior o inferior.

En igualdad de condiciones en cuanto a calidad, tendrán siempre preferencia en la clasificación, los perros que no hayan sufrido mutilación (orejas, rabo y colmillos cortados por razón del trabajo). No se calificarán los que presenten tales mutilaciones, sin ser perros de trabajo en pastoreo.

Son deseables en el color y deben apreciarse, las tonalidades bien pigmentadas.

Cualquier perro mostrando claras señales de anormalidades físicas o de comportamiento debe ser descalificado.

N.B. : Los machos deben tener dos testículos de apariencia normal completamente descendidos en el escroto.

DECLARACIÓ JURADA

Declarem haver realitzat el treball conjuntament a parts iguals: cerca d'informació, redacció i realització de les enquestes.

Gisela Magdaleno Royo
DNI: 47837914-F

Marta Martínez Luna
DNI: 53333919-R

Signatura

Signatura:

20 de Gener del 2011